

Samenwerkingsverband
Primair Onderwijs
Duin- en Bollenstreek

**Ondersteuningsplan
samenwerkingsverband
Primair Onderwijs
Duin- en Bollenstreek (28-12)**

2015-2019

Versie 5, 21 april 2015

Inhoud

Voorwoord.....	3
1. Inleiding.....	4
1.1 Passend Onderwijs.....	4
1.2 Het ondersteuningsplan.....	5
2. Missie en Visie.....	6
2.1 Missie van het samenwerkingsverband	6
2.2 Visie van het samenwerkingsverband	6
2.3 Ambities	7
3. Beoogde resultaten passend onderwijs.....	8
3.1 Startsituatie	8
3.2 Kwalitatieve resultaten	12
3.3 Kwaliteitsbeleid	18
3.4 Cyclus van kwaliteitszorg.....	18
3.5 Instrumentarium kwaliteitszorg	19
3.6 Extern toezicht.....	21
4. Inrichting Passend Onderwijs.....	22
4.1 Basisondersteuning.....	22
4.2 Voorwaarden proces van ondersteuningstoewijzing.....	24
4.3 De route van ondersteuningstoewijzing	25
4.4 Groeidocument.....	29
4.5 Ontwikkelingsperspectief	30
4.6 Het aanbod van ondersteuning in het sbo en so	30
4.7 De ondersteuning van kinderen met specifieke onderwijsbehoeften	31
4.8 Doorgaande lijn	33
4.9 Consequenties invoering passend onderwijs.....	35
5. Samenwerken met ouders	36
5.1 Ouders als educatief partner.....	36
5.2 Afstemming rondom individuele leerlingen	37
5.3 Privacy en beveiliging van persoonsgegevens.....	37
5.4 Klachten, geschillen en arbitrage	38
5.5 Ouders en formele medezeggenschap.....	39
6. Organisatie van het samenwerkingsverband	40
6.1 Bestuurlijke uitgangspunten.....	40
6.2 Doorontwikkeling organisatie.....	40
6.3 Medezeggenschap	42
6.4 Personele gevolgen passend onderwijs.....	42
6.5 Professionalisering van de professionals.....	43
6.6 De organisatie vanaf 2015/2016.....	44
7. Samenwerken met gemeenten	46
7.1 Invulling samenwerking	46
7.2 Een gedeelde missie en visie	46
7.3 De ontwikkelagenda per thema	47
8. Bijlagen	49

Voorwoord

Op 1 augustus 2014 ging passend onderwijs, na vele jaren van voorbereiding, van start. De schoolbesturen kregen zorgplicht en het “nieuwe” samenwerkingsverband nam de taken van de twee “oude” samenwerkingsverbanden over. Bovendien kwamen er nog nieuwe taken bij. Het ondersteuningsplan is de basis voor de activiteiten binnen het samenwerkingsplan. Hoewel dit plan voor vier jaar is opgesteld, heeft het bestuur gemeend om na de eerste ervaringen met passend onderwijs, het ondersteuningsplan op enkele onderdelen bij te stellen en daar waar mogelijk aan te scherpen.

Dit bijgestelde ondersteuningsplan is tot stand gekomen dankzij veel betrokkenen. De projectgroep, de ondersteuningsplanraad, het managementteam en het bestuur, maar ook dankzij de al die leerkrachten, interne begeleiders, directeuren en de stafmedewerkers van het samenwerkingsverband, die het management en het bestuur van feedback voorzagen. Ook de ervaringen van onze partners bij de gemeenten en in de jeugdzorg waren daarbij van belang. Kortom samen zijn we van start gegaan en samen hebben we verder gebouwd aan ons samenwerkingsverband. Met dit bijgestelde ondersteuningsplan gaan we verder op deze weg, met als doel om passend onderwijs voor alle kinderen op onze scholen te realiseren.

Namens het bestuur van het samenwerkingsverband
Primair Onderwijs Duin- en Bollenstreek,

Drs. Gernand Ekkelenkamp

Voorzitter

1. Inleiding

Dit ondersteuningsplan is het vervolg op het ondersteuningsplan 2014/2018. Met dit plan wordt invulling gegeven aan **artikel 18a lid 7 van de Wet op het Primair Onderwijs** dat een samenwerkingsverband vraagt ten minste eenmaal in de vier jaar een ondersteuningsplan vast te stellen. In het ondersteuningsplan staan de afspraken die binnen het samenwerkingsverband zijn gemaakt over de manier waarop de ondersteuning voor leerlingen die dat nodig hebben, wordt georganiseerd; op de eigen school, of elders wanneer dat beter is voor de leerling. In het startjaar 2014/2015 is veel aandacht besteed aan het organiseren van de gevraagde ondersteuning in de school (het arrangeren).

Medio november 2014 heeft de inspectie van het onderwijs een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd bij ons samenwerkingsverband. Het positieve rapport van de inspectie bevat een aantal adviezen voor het ondersteuningsplan die uitgewerkt zijn in dit ondersteuningsplan.

Zowel de Projectgroep van het samenwerkingsverband als de Ondersteuningsplanraad zijn nauw betrokken bij de doorontwikkeling van het ondersteuningsplan 2015-2019.

De schoolbesturen van de zeven samenwerkingsverbanden PO en VO en de 14 gemeenten in de regio Holland Rijnland hebben als regievoerders het belang van een goede samenwerking en een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid onderkend. Met de gemeenschappelijke paragraaf 'Verbindende kaders regio Holland Rijnland' die integraal (zie hiervoor hoofdstuk 7: samenwerken met gemeenten) in dit ondersteuningsplan is opgenomen, is de basis voor een verdere samenwerking gelegd. In het startjaar hebben de samenwerkingsverbanden en de intergemeentelijke werkgroep passend onderwijs gewerkt aan afspraken over dyslexiezorg, de taak en inzet van de jeugd- en gezinsteam, onderwijszorgarrangementen en het voorkómen van thuiszitters.

Het regionaal overleg in de Duin- en Bollenstreek over onderwijs en jeugd (REA) is voortgezet. In deze setting vindt de lokale afstemming plaats en wordt ook het op overeenstemming gericht overleg over het ondersteuningsplan gevoerd. Voorafgaand daaraan wordt de ondersteuningsplanraad om instemming gevraagd.

1.1 Passend Onderwijs

Ieder kind verdient goed onderwijs. Goed onderwijs stelt leerlingen in staat hun talenten te ontwikkelen en daagt hen uit om steeds een stap extra te zetten.

Met passend onderwijs wordt de verantwoordelijkheid voor de organisatie van de onderwijsondersteuning (de zorgplicht) neergelegd bij de schoolbesturen. Deze hebben met de start van passend onderwijs de opdracht gekregen om, in

overleg met ouders, leraren en gemeenten, voor alle leerlingen in de regio Duin- en Bollenstreek een passend onderwijsaanbod te realiseren.

Op 1 augustus 2014 is het nieuwe samenwerkingsverband van start gegaan. Het komende jaar, tot 1 augustus 2016, zal de overgang van oud naar nieuw worden afgerond.

1.2 Het ondersteuningsplan

Het ondersteuningsplan is het belangrijkste beleidsdocument van het samenwerkingsverband. Hierin staat op welke wijze het samenwerkingsverband vorm wil geven aan een passend onderwijsaanbod voor alle leerlingen in de Duin- en Bollenstreek. De centrale beleidsterreinen zijn de organisatie van de ondersteuningstoewijzing, de verdeling van de middelen (personeel en financiën) en het dekkend netwerk van voorzieningen.

Het met elkaar vormgeven van een nieuw samenwerkingsverband is een geleidelijk proces. In de loop van de tijd wordt er steeds meer ruimte genomen voor eigen invulling. Gaandeweg wil het samenwerkingsverband stappen zetten om te komen tot een integraal en dekkend onderwijsaanbod voor alle leerlingen in de Duin- en Bollenstreek. Goede samenwerking met het voortgezet onderwijs, gemeenten en onze partners die de jeugdhulp feitelijk geven, is daarbij vanzelfsprekend.

De organisatie van de ondersteuningstoewijzing, het werken op de route, heeft de afgelopen jaren centraal gestaan. Voor 2015 en verder gaat het vooral om het realiseren van een dekkend netwerk. Met een afgewogen verdeling en inzet van middelen wordt dit proces gefaciliteerd.

2. Missie en Visie

2.1 Missie van het samenwerkingsverband

Schoolbesturen in het samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek hebben de volgende missie geformuleerd:

Het bieden van zo thuisnabij mogelijk passend onderwijs aan elk kind in het primair onderwijs, aansluitend op zijn of haar ontwikkeling en talenten en afgestemd op zijn of haar onderwijsbehoeften.

Om dit te bereiken streeft het samenwerkingsverband naar de realisatie van een integraal systeem van ondersteuningstoewijzing. Het spreekt voor zich dat het ontwerpen en inrichten van dit integrale systeem de nodige tijd en inzet vraagt. De periode tot 1 augustus 2016 wordt gebruikt om van oud naar nieuw te groeien.

De scholen, hun besturen en het samenwerkingsverband hebben de ambitie om de mogelijkheden van samenwerkende scholen om zelf de ondersteuning te organiseren, verder te vergroten. Met meer bevoegdheden, menskracht en middelen op het niveau van de school, kan een nog betere ondersteuning gegeven worden.

2.2 Visie van het samenwerkingsverband

In dit ondersteuningsplan wordt de situatie beschreven die het samenwerkingsverband op 1 augustus 2016 gerealiseerd wil hebben.

In het nieuwe samenwerkingsverband is voor ieder kind een plek en krijgt het de gelegenheid zich binnen zijn/haar mogelijkheden ten volle te ontplooiën in een klimaat van hoge verwachtingen. Leerlingen krijgen op de scholen binnen het samenwerkingsverband de ondersteuning die past bij hun specifieke onderwijsbehoeften. Er wordt handelingsgericht gewerkt en gearrangeerd.

Het samenwerkingsverband wil problemen bij leerlingen voorkomen in plaats van achteraf oplossen. De ondersteuning is niet alleen gebaseerd op wat het onderwijs kan bieden maar is ook afgestemd op wat andere partners voor de jeugdhulp of het gezin kunnen doen. Door verder te 'bouwen' op het al in ontwikkeling zijnde handelingsgericht werken, is er sprake van een continue afstemming en wisselwerking tussen het kind en zijn of haar sociale omgeving. De ouders van het kind gaan nog meer dan in het verleden een centrale rol vervullen in het informatie- en besluitvormingsproces. In het

ondersteuningsteam van de school (OT) krijgt de integrale aanpak, inclusief de samenwerking met het Jeugd- en Gezinsteam, zijn beslag.

De mogelijkheden voor het arrangeren op school zijn en worden steeds verder verruimd. Expertise en een steeds groter eigen budget zijn op dit niveau beschikbaar. Direct na de signalering kunnen scholen gebruik maken van 'maximale' expertise, die beschikbaar is om invulling te geven aan de afspraak over basisondersteuning. De ambities zijn hoog. Met ingang van 1 augustus 2016 kunnen alle scholen voldoen aan de basisondersteuning, inclusief de stappen op de route van ondersteuningstoewijzing Alleen voor sbo of so dient naar elders te worden uitgeweken. Voor zowel het sbo als het so is een toelaatbaarheidsverklaring nodig. Een inhoudelijke beschrijving van de basisondersteuning, inclusief de stappen op de route, is terug te vinden in hoofdstuk 4 van dit ondersteuningsplan.

2.3 Ambities

De scholen van het samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek gaan uit van de mogelijkheden van leerlingen. Dat betekent dat de verschillen tussen leerlingen uitgangspunt zijn voor het handelen.

Deze visie op ondersteuning houdt in dat:

- ieder kind onderwijs krijgt, zoveel mogelijk in de eigen omgeving en op de eigen school;
- ieder kind onderwijs krijgt op de meest geschikte plek;
- de scholen continu willen investeren in de kwaliteit van leraren met het oog op het bieden van brede ondersteuning in de scholen;
- de ondersteuning zoveel mogelijk naar de scholen toegebracht wordt om snelle hulp mogelijk te maken;
- goede en kwalitatief zware expertise aan "de voorkant" wordt ingezet;
- scholen het samen doen;
- ouders de belangrijkste pedagogische partner zijn;
- er in samenwerking invulling wordt gegeven aan de zorgplicht van scholen en hun besturen.

Besturen zijn trots op de diversiteit van het scholenbestand. Men houdt rekening met de verschillen tussen scholen in identiteit, onderwijsconcept, werkwijze en ondersteuningsstructuur. De schoolbesturen voor (speciaal) basisonderwijs en speciaal onderwijs zorgen ervoor dat er voor alle kinderen passend onderwijs wordt gerealiseerd in de regio Duin- en Bollenstreek.

3. Beoogde resultaten passend onderwijs

3.1 Startsituatie

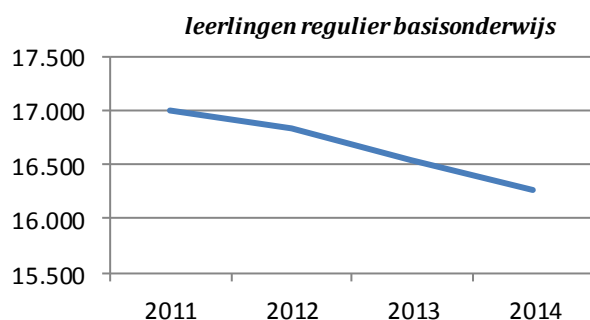
Het samenwerkingsverband Primair Onderwijs Duin- en Bollenstreek is op 1 augustus 2014 ontstaan uit de samenwerkingsverbanden *Weer Samen Naar School* (WSNS) Katwijk/Rijnsburg/Valkenburg en Duin- en Bollenstreek.

Actuele kengetallen

Leerlingenaantallen

Het totaal aantal leerlingen (regulier, sbao en so) in het primair onderwijs in de regio Duin- en Bollenstreek daalt. Ten opzichte van 2013 met 1,80%.

	1-10-2014	
regulier	16.260	96,25%
sbao	313	1,85%
so	320	1,89%
	<u>16.893</u>	<u>100,00%</u>

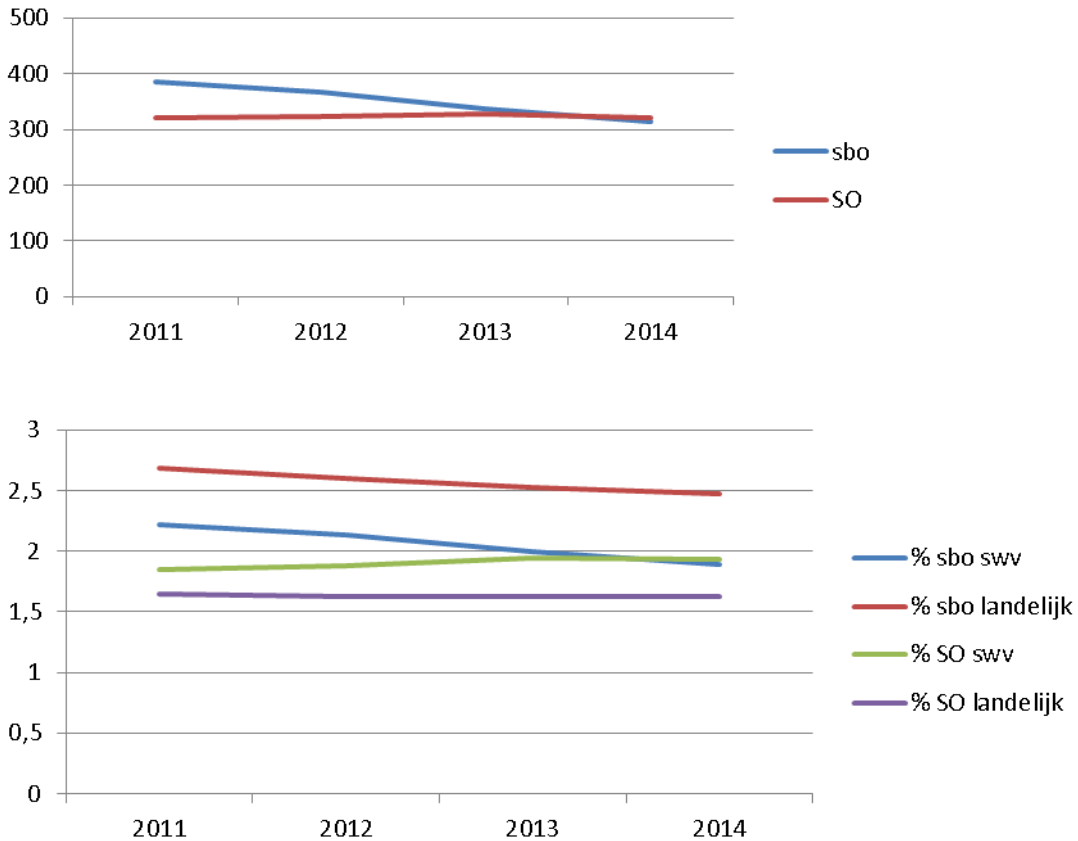

Het gemiddelde krimpprocentage vanaf 2011 is 1,48%.

Het totaal aantal leerlingen in het SBO daalt ook. Ten opzichte van 2013 is het aantal leerlingen in het SBO met 7,12% gedaald. Het aantal leerlingen in het SO neemt weer af na twee jaar van lichte stijging.

Ondersteuningsplan 2015-2019

Noot bij de grafiek:

Het deelnamepercentage sbao is berekend op het geheel van regulier + sbao (dus zonder SO). Deze berekening wordt gehanteerd voor de bekostiging (2% norm). Het deelnamepercentage sbao is op 1 oktober 2014 1,89%.

Landelijk is de deelname aan SBO en SO dalend. Ook de deelname sbao in de regio Duin- en Bollenstreek daalt verder en ligt onder het landelijk gemiddelde. De deelname aan het SO in de regio Duin- en Bollenstreek ligt boven het landelijk gemiddelde en blijft redelijk stabiel.

Het samenwerkingsverband telt 320 leerlingen in het speciaal onderwijs. Hiervan gaat meer dan de helft (57,50%) naar een SO-school binnen het samenwerkingsverband.

Overzicht speciaal basisonderwijs:

Binnen het samenwerkingsverband bieden drie scholen speciaal basisonderwijs: de Savioschool in Hillegom, de Don Boscoschool in Lisse en de Windvang in Katwijk. In tabel 2 staat het aantal leerlingen dat vanuit het samenwerkingsverband deze scholen bezoekt.

Ondersteuningsplan 2015-2019

Tabel 1: overzicht scholen voor speciaal basisonderwijs binnen het samenwerkingsverband

<i>SWV</i>	<i>Brinvest</i>	<i>Naam</i>	<i>Plaats</i>	<i>1-10-2012</i>	<i>1-10-2013</i>	<i>1-10-2014</i>
PO2812	01JQ00	Windvang	Katwijk	174	166	164
	02S000	Don Bosco	Lisse	126	108	92
	14 VQ00	Savio	Hillegom	66	63	57

Overzicht speciaal onderwijs:

Binnen de regio van het samenwerkingsverband zijn twee scholen voor speciaal onderwijs: De Leidse Buitenschool en de Duinpieper.

Niet alle so-voorzieningen liggen in het gebied van het samenwerkingsverband. Een deel van de leerlingen ontvangt passend speciaal onderwijs in het naastgelegen samenwerkingsverband Leiden e.o. Daar is een aantal specifieke voorzieningen gevestigd dat een grotere regio (Holland Rijnland) bedient.

In tabel 2 staat het aantal leerlingen dat vanuit het samenwerkingsverband deze scholen bezoekt (teldatum 1-10-2014).

Ondersteuningsplan 2015-2019

Tabel 2. SO-scholen met leerlingen bekostigd door het samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek PO 2812

BRINVEST	Naam	Plaats	nr bg	naam bevoegd gezag	Cat 1	Cat 2	Cat 3	totaal
00NT00	Prof Dr Leo Kannerschool	Oegstgeest	30968	St. Prof. Dr. Kanneronderw.gr.	48			48
00NT09	Prof Dr Leo Kannerschool	Oegstgeest	30968	St. Prof. Dr. Kanneronderw.gr.	4			4
000Q00	Korte Vlietsch voor ZMLK	Leiden	41805	Stg. Speciaal Onderwijs Leiden	5			5
00SI00	OZC Orion	Leiderdorp	42504	St Op. Prim./Spec. Ond. Leiden	7			7
00AW00	Bergse Veld Sch SO/IOBK	Rotterdam	62077	Stichting Horizon Jeugdzorg	2			2
02EJ00	Leidse Buitenschool	Katwijk	41008	Aloysius Stg. Onderw. Jeugdzrg	106			106
05PE00	De Waterlelie	Cruquius	85775	Stg. Epilepsie Instell. Ned.	4			4
05PZ00	School voor ZMLK De Schakel	Kampen	86971	Stg. v. PCSO/VSO v. Kampen eo				0
14MY00	De Duinpieper	Noordwijk	21712	Stg. Zorgverl. 's Heeren Loo	67		13	80
18BV00	Alb Schweitzerschool	Haarlem	41853	Stichting Spaarnesant	1			1
18EC04	Prof Dr Gunningschool	Haarlem	41664	Stg. Dunamare Onderwijsgroep	1			1
18IS01	Dr A V Voorthuysenschool	Hoofddorp	41853	Stichting Spaarnesant	1			1
18LW00	Mytylsch De Regenboog	Haarlem	41853	Stichting Spaarnesant		3		3
19OV00	De Brug	Leiden	42504	St Op. Prim./Spec. Ond. Leiden	17			17
19UQ00	Mytylschool De Thermiek	Leiden	41805	Stg. Speciaal Onderwijs Leiden	8	24	14	46
20VT02	Instituut De Pilot	Gouda	41775	Stichting BOOR	1			1
Totaal PO2812					272	27	27	326

3.2 Kwalitatieve resultaten

Het samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek streeft voor de periode vanaf augustus 2016 een aantal kwalitatieve resultaten na.

Het samenwerkingsverband beoogt dat er vanuit een gevoel van één samenwerkingsverband professioneel wordt samengewerkt om ervoor te zorgen dat alle leerlingen een onderwijsplek hebben die past bij hun specifieke onderwijsbehoeften en dat er, preventief én in het geval van daadwerkelijke stagnatie in de ontwikkeling van een leerling, snel, adequaat en zonder veel bureaucratie hulp kan worden ingeroepen. Deze doelen en ambities zijn vertaald naar zes kernconcepten, die het slagen van de implementatie van 'arrangeren in de school' weerspiegelen:

1. vertrouwen,
2. betrokken en op de hoogte zijn,
3. samenwerking,
4. heldere rollen,
5. deskundigheid/kwaliteit en tenslotte
6. het halen en de haalbaarheid van doelen.

Specifiek voor de school en de leraar

- het realiseren van de afspraak over basisondersteuning. De leraren en de school zorgen ervoor, dat deze voorziening geleverd kan worden. Zij maken daarbij gebruik van de eigen mogelijkheden en ondersteuning uit de werkeenheden. Daarbij wordt uitgegaan van de principes van het handelingsgericht werken (zeven stappen). Het relatief hoge niveau van basisondersteuning veronderstelt dat elke school in staat is tot het organiseren van preventieve en curatieve interventies;
- het vergroten van de mogelijkheden van scholen om zelf ondersteuning te organiseren en een eventuele toeleiding naar het S(B)O voor te bereiden. Expertise en een steeds groter budget staan direct ter beschikking van de professionals van de scholen. Dit vergroot het handelingsrepertoire van de school;
- goede en kwalitatief hoogwaardige expertise vooraan in het traject bevordert snelle en adequate hulp en ondersteuning direct na de signalering;
- een adequate deskundigheidsbevordering en doelgerichte professionalisering (Hello Monday), die het scholen mogelijk maakt zelf de gevraagde ondersteuning te organiseren ('arrangeren').

Ten aanzien van de schoolomgeving

- een goed gebruik van de verschillen in mogelijkheden tussen reguliere basisscholen en scholen voor speciaal (basis)onderwijs, verwoord in het SOP (schoolondersteuningsprofiel) van de scholen;
- een goed gebruik van de expertise van onderwijsondersteuners, die beschikbaar is binnen de werkeenheden (groepen scholen rondom

jeugd- en gezinsteams).

- een sluitende aanpak voor leerlingen en hun thuissituatie met gebruik van het eigen collegiaal netwerk, het ondersteuningsteam van de school, de onderwijsondersteuners en de samenwerking met de Jeugd- en Gezinsteams.

Voor de samenwerking met gemeenten

- een goed gebruik van de beschikbare maatschappelijke voorzieningen, waaronder in ieder geval het Jeugd- en Gezinsteam (JGT) onderdeel van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG);
- een duurzame samenwerkingsrelatie, met een kwalitatief goed en flexibel aanbod op de gezamenlijke thema's (zie hiervoor hoofdstuk 7: samenwerken met gemeenten);
- waar mogelijk bundeling van middelen en expertise onderwijs en zorg om integrale onderwijs-zorg arrangementen te kunnen bieden

Voor de middelen

- een doelmatige inzet van de middelen (in geld en expertise) die nodig is voor het organiseren van in ieder geval de afgesproken basisondersteuning;

Het samenwerkingsverband

- onafhankelijke onderwijsspecialisten die de school adviseren bij het organiseren van passende ondersteuning en verantwoordelijk zijn voor het deskundigenadvies voorafgaand aan een aanvraag voor een toelaatbaarheidsverklaring;
- de mogelijkheid tot een second opinion, na het preadvies van deskundigen en wanneer de ouders daarom vragen; mediation in het belang van het bereiken van overeenstemming tussen ouders, de school en het samenwerkingsverband;
- een adviescommissie van bezwaar en beroep. Deze adviescommissie voldoet aan het gestelde in artikel 7:13 Algemene wet bestuursrecht (Awb);
- ondersteuning van het ondersteuningsteam van de school bij de uitvoering van complexe onderwijs/zorg trajecten (bij niet- of moeilijk plaatsbare leerlingen) De routebegeleiders van het samenwerkingsverband nemen dit voor hun rekening;
- een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) afgeven na het afnemen van een procedurele toets;
- maakt gebruik van monitorgegevens waarmee het de ontwikkelingen in het samenwerkingsverband volgt, zowel de nieuwe werkwijze als de meest essentiële ken- en stuurgetallen;
- is trekker van nieuw en bestaand beleid;
- organiseert een ondersteuningsaanbod ter ondersteuning van de transformatie op de werkvloer en het arrangeerproces in de school.
- ondersteuning van de samenwerking tussen scholen binnen de werkeenheden door themabijeenkomsten, de organisatie van

- professionaliserings- en studiedagen;
- communicatie voor scholen en hun besturen in het belang van de invoering en doorontwikkeling van passend onderwijs (breed);
- een adequate inrichting en bedrijfsvoering van het samenwerkingsverband, zowel materieel als personeel;

Voorkómen van thuiszitten

- alle leerlingen gaan naar school en thuiszitten wordt voorkomen. De nauwe samenwerking met leerplicht is vastgelegd in de handreiking Verzuim en voorkomen van thuiszitten;
- bij niet- of moeilijk plaatsbare leerlingen zullen de routebegeleiders van het samenwerkingsverband de meest passende setting in beeld brengen en wordt in nauw overleg met alle betrokkenen (vanuit onderwijs en zorg) een plaatsing voorbereid.

Dekkend netwerk

De aanvullende ondersteuning binnen de werkeenheden wordt binnen ons samenwerkingsverband grotendeels geleverd door de AED en de Aloysiusstichting. Het gesprek over de inzet voor het schooljaar 2015-2016 en de jaren daarna met de AED vindt plaats in gezamenlijk overleg met de samenwerkingsverbanden Leiden en Alphen. Het gesprek met Aloysius wordt voor het samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek gevoerd. Aloysius is daarnaast een belangrijke 'leverancier' van speciaal (basis)onderwijs. In een voorverkenning is gekeken naar de spreiding en het soort aanbod van S(B)O en hoe zich dat verhoudt tot het beleid van het samenwerkingsverband.

Een voorverkenning heeft een aantal issues opgeleverd die het samenwerkingsverband in de komende periode verder gaat onderzoeken. Het gaat daarbij niet om de heel korte termijn, maar om de ontwikkeling voor de komende jaren.

Uitgangspunt voor nader onderzoek:

Nu de implementatie in volle gang is van de 'route' zoals die is geschetst voor leerlingen die (aanvullende) ondersteuning nodig hebben, vraagt het continuüm van onderwijs en ondersteuning verdere aandacht. Dit betreft zowel de expertise (PAB en AB vanuit S(B)O), het functioneren van de werkeenheden, als het huidige en gewenste aanbod van voorzieningen. Onder dat laatste vallen zowel de voornemens voor aanpassing van de observatiefunctie langs twee sporen, het S(B)O binnen en buiten de Duin- en Bollenstreek, als de 'Campus' waar onderwijs wordt verzorgd binnen een jeugdinstelling.

Uiteindelijk wil het samenwerkingsverband een situatie bereiken waarbij sprake is van maximale en flexibele ondersteuning in en om de school, hulp en onderwijs zo dicht mogelijk bij huis, korte lijnen met de jeugdhulp en

flexibele arrangementen met voor dit alles de werkeenheid als fundament voor de organisatie. Daarnaast wordt gestreefd naar S(B)O van topkwaliteit en maximaal gebruik van de onderwijsaccommodaties die binnen het samenwerkingsverband beschikbaar zijn.

Deze situatie kan alleen bereikt worden als er op enig moment sprake is van een gedeelde verantwoordelijkheid en mogelijkheden tot sturing door het samenwerkingsverband op (de kwaliteit en het volume) van het continuüm voor onderwijs en ondersteuning.

Daarvoor is nodig om tot bijpassende korte- en lange-termijn-afspraken te komen die toewerken naar een flexibel en dekkend continuüm. Afspraken die gaan over de aard van voorzieningen (aanbod), het volume, de kwaliteit en de bekostiging daarvan.

Eerste bevindingen:

Observatie

In de huidige organisatie kennen we de JRK-groepen georganiseerd door het SBO als observatievoorziening. De wens is om voor observatievoorzieningen een *tweesporenbeleid* te gaan hanteren.

- Enerzijds observatie in een reguliere setting, uitgevoerd vanuit de werkeenheid. Voor het regulier onderwijs en de werkeenheden betekent dit een leerproces, waarbij gekeken zal worden hoe dit in de praktijk moet gaan werken, welke aanvullende scholing nodig is, etc.
- Voor het tweede spoor zal vervolgens gekeken moeten worden wat er dan precies nodig is, waar dat het beste kan plaatsvinden (niet alleen het SBO is dan een optie, maar ook het SO) en of dat op één of meerdere plekken in het samenwerkingsverband moet plaatsvinden. Voor Aloysius is een eventuele herschikking op termijn bespreekbaar.

In het verlengde van deze verkenning wordt tevens geconstateerd dat het SBO met enige regelmaat geconfronteerd wordt met observatievragen voor oudere leerlingen (dus niet JRK), waarvan plaatsing meer het karakter krijgt van time-out.

Het tweesporenbeleid t.a.v. observatie dwingt er toe om het “eerste spoor” (observatie in reguliere setting) als eerste te versterken. Dit betreft leerlingen waarvan aannemelijk is dat zij op de basisschool ingeschreven zullen blijven. Dit betekent dat de observatie-expertise in en om de reguliere school vorm moet krijgen en bepaald moet worden of en hoe dit betrokkenheid van de onderwijsspecialist vergt (b.v. met observatievragen, de gewenste duur en de gevraagde opbrengst) en de ondersteuning die nodig is voor de uitvoering, vanuit de werkeenheid (de JGT'er, de onderwijsondersteuner met expertise op het gebied van het jonge kind) of het SBO. Dit eerste spoor veronderstelt tevens een opvatting over de mogelijkheden binnen de basisondersteuning. Dit zal volgend schooljaar aandacht krijgen en gefaciliteerd worden. Uitvoering van dit eerste spoor zal ook betekenen dat voor kleuters die passend onderwijs in het SBO moeten krijgen, een “gewone” SBO-TLV wordt afgegeven en geen JRK-plek.

Voor observatie binnen een specialistische setting gaat de afspraak gelden dat de leerlingen ingeschreven blijven op hun reguliere school. Er is geen TLV nodig. Wel worden voor de start van de observatie observatievragen geformuleerd met de onderwijsspecialist en wordt een observatieperiode afgesproken. Vanuit de specialistische voorziening worden de antwoorden op de observatievragen teruggekoppeld naar de basisschool waar het kind staat ingeschreven. Bij rechtstreekse instromers wordt weer wel een TLV afgegeven (deze staan immers nog niet op een school ingeschreven) voor de periode van observatie.

Vervolgens zal er gekeken worden naar de toekomst van observatie in het SBO (tweede spoor), het nu nog lopende SBO-aanbod van leerlingen met een rugzak cluster 4, en nut en noodzaak van een time-outvoorziening. Bij dergelijke (soms tijdelijke) voorzieningen ligt het tevens in de rede om te kijken naar bekostigingsmodellen, waarbij de leerling op de basisschool ingeschreven blijft ("OPDC-construct"). Dit sluit ook aan bij de wens om de verdere mogelijkheden van een goede tussenvoorziening te verkennen waarbij het samenwerkingsverband meestuurt en een rol neemt in de beschikbaarstelling van expertise.

Hoe we expertise uit een speciale setting kortdurend en thuisnabij kunnen inzetten zouden we binnen een pilot in de werkeenheden kunnen uitproberen. De projectgroep stelt voor om dit analoog aan de werkwijze die in het land is uitgetoetst bij een aantal 'BLOS' klas-experimenten, in praktijk te brengen, zonder dit te institutionaliseren. Kinderen blijven ingeschreven staan op de eigen basisschool, terwijl ze een gedeelte van de week in een specifiekere setting onderwijs volgen. Tijdens de uren dat het kind daar onderwijs volgt wordt de leerkracht in de reguliere setting door een leerkracht/specialist uit de specifieke setting begeleid om dit kind na terugkeer, wel te kunnen helpen. Na verloop van tijd kan de leerling worden teruggeplaatst in de reguliere klas en door zijn eigen leerkracht geholpen worden. Belangrijke voorwaarde voor een dergelijke pilot is dat er voldoende volume en tijd beschikbaar is om kwaliteit te kunnen bieden.

Spreiding SBO

Met drie SBO-scholen, waarvan één in het zuidelijk deel (de Windvang met een PC-denominatie) van het samenwerkingsverband en twee in het noorden, is de spreiding redelijk evenwichtig, d.w.z. afdoende gelet op de gemiddelde reisafstanden.

Wel kan zich op termijn, en zeker indien het deelnamepercentage SBO verder zou teruglopen, de vraag voordoen of de twee relatief kleine scholen in het noorden (Don Bosco en Savio) handhaafbaar en exploitabel blijven. In het verlengde daarvan is het ook de moeite waard om te kijken of sterkere profilering van deze scholen (of specialisatie) niet tot versterking van het dekkend netwerk kan leiden.

Spreiding SO

Op het SO (geografisch gezien) buiten ons samenwerkingsverband, volgen ca. 110 leerlingen vanuit ons samenwerkingsverband speciaal onderwijs.

Daar doet zich de vraag voor of dit onderwijs op termijn ook meer “thuisnabij” georganiseerd zou kunnen worden.

Vanuit een overzicht van deze voorzieningen blijkt, dat voor instellingen als de Thermiek en de Waterlelie geen alternatieven zijn.

Er is een breed onderwijsaanbod in de regio voor kinderen met een autismespectrumstoornis (ASS) (Leo Kanner, PI de Brug en Leidse Buitenschool). Het is wellicht de moeite waard om het ondersteuningsprofiel voor het samenwerkingsverband verder te verduidelijken en te kijken op welke wijze er sprake is van onderscheid en expertise.

Daarbij moet op voorhand wel gezegd worden dat ook de vrije keuze van ouders hier een rol speelt en er ook geen aanleiding is om met een “huisleverancier” voor ASS te werken. Wel kan het zeer de moeite lonen om na te gaan of expertise gedeeld en samenwerking gezocht kan worden ter versterking van voorzieningen en een betere spreiding van aanbod.

Campus

Op de Campussen Lisse en Katwijk verzorgt Aloysius het onderwijs voor in totaal 26 leerlingen binnen de zorginstellingen van Cardea (resp. 13 per afdeling, waarvan 12 ingeschreven, d.w.z. ouder dan 3 jaar en 9 maanden). De leerlingen worden als residentiële leerlingen (niet zijnde plaatsingsbekostiging) bekostigd.

Het samenwerkingsverband heeft nu nog weinig binding met de Campus. Het is nodig om het contact met het samenwerkingsverband te versterken om beter zicht te krijgen op de uitstroom en de TLV's die daarmee gepaard gaan en om de mogelijkheden van het dekkend netwerk verder te optimaliseren.

Van AB en PAB naar onderwijsondersteuners

De integratie van de ambulante begeleiding en de preventieve ambulante begeleiding naar onderwijsondersteuning in de werkeenheden is onderdeel van de implementatie-agenda. Deze opname in de werkeenheden met regie bij het samenwerkingsverband betekent wel dat er gekeken moet worden hoe sturing op extern personeel plaatsvindt en hoe (en door wie) kwaliteitszorg gestalte krijgt. Ook de mate waarin AB'ers verbonden zijn aan de SO-scholen (als centrum voor het onderhouden van kennis en vaardigheid) speelt daarbij een rol. Ook kan een combinatie van PO en VO bij de ambulante begeleiding functioneel zijn in het continuüm van PO naar VO. Deze punten worden meegenomen in de gesprekken over de inzet van AB in het schooljaar 2015-2016 en de omvang daarvan in relatie tot de behoeften van het samenwerkingsverband en de herbestedingsverplichting. Vervolgens moeten afspraken worden gemaakt over de dienstverlening vanaf 1 augustus 2016.

Tezamen met de leveranciers (Aloysius en AED) worden de mogelijkheden voor verdere vraagsturing op het ogenblik verkend. Het samenwerkingsverband (als afnemer) heeft een taakprofiel voor de onderwijsondersteuner ontwikkeld.

Voor de inzet van onderwijsondersteuners (nu ambulante begeleiders uit het SO) wordt nagedacht over een meerjarige overeenkomst met de AB-diensten, waarbij het samenwerkingsverband in de gelegenheid is om zowel vraag-gestuurde ondersteuning te realiseren, de gewenste omvang en de verlangde competenties regelmatig bij te stellen, als bij aanvang een selectieprocedure uit te voeren.

Toptalenten

Passend onderwijs doet recht aan verschillende ondersteuningsbehoeften. Niet alleen voor kinderen met een beperking, maar ook voor talentvolle en hoogbegaafde kinderen. Dit aanbod behoort tot de basisondersteuning. Het samenwerkingsverband vindt het belangrijk om zichtbaar te maken welk dekkend aanbod in dit kader aanwezig is in de regio. Deze verkenning zal naast de schoolondersteuningsprofielen ook onderzoek naar lokale en regionale initiatieven omvatten. Daarnaast is zowel professionalisering gericht op signalering binnen de school als op de ontwikkeling van het aanbod belangrijk.

3.3 Kwaliteitsbeleid

Toezietskader intern toezicht

De schoolbesturen, als eigenaren van het samenwerkingsverband, werken samen bij het realiseren van passend onderwijs en het garanderen van een zo dekkend mogelijk aanbod in de regio. Het bestuur ziet erop toe dat ondersteuningsmiddelen en -voorzieningen worden verdeeld, dat er geen thuiszitters zijn, dat elke school de afgesproken basisondersteuning biedt en er transparante toewijzingsprocedures zijn voor de ondersteuning in speciale voorzieningen.

Het samenwerkingsverband heeft leerlingen met een ondersteuningsbehoefte als primaire doelgroep, maar houdt bij haar beleid rekening met de wensen van ouders, scholen en gemeenten. Het samenwerkingsverband legt ook verantwoording af aan de samenleving (overheid, overige belanghebbenden). Deze beoogde resultaten zijn verwoord in dit ondersteuningsplan in hoofdstuk 3.2 (Kwalitatieve resultaten).

3.4 Cyclus van kwaliteitszorg

Bij kwaliteitszorg staan de volgende vijf vragen centraal:

1. Doen we de goede dingen?
2. Doen we die dingen goed?

3. Hoe weten we dat?
4. Vinden anderen dat ook?
5. Wat doet het SWV met deze wetenschap?

Systematisch werken aan kwaliteitszorg betekent, dat al deze vragen regelmatig aan de orde dienen te komen in een cyclisch proces. Voor de systematiek wordt gebruik gemaakt van een heldere planning- en control cyclus.

Deze cyclus wordt zowel op schoolniveau (operationeel) als het niveau van het SWV (strategisch) doorlopen. Belangrijk is, dat beide circuits logisch met elkaar in verbinding blijven staan, waardoor het bestuursbeleid faciliterend blijft voor het primair proces dat op schoolniveau wordt uitgevoerd.

De planperiode ondersteuningsplan en schoolplan loopt in tijd parallel.

Een schematische samenvatting van dit cyclische proces ziet er als volgt uit:

Beleidsvaststelling	De goede dingen doen	Wat is onze missie en visie? Wat willen we de komende jaren bereiken?	Ondersteuningsplan voor een periode van vier opeenvolgende schooljaren
Beleidsuitvoering	De dingen goed doen	Wat gaan we het komende jaar doen? Hoe gaan we dit aanpakken? Hoe communiceren we hierover?	Jaarontwikkelingsplan JOP
Beleidsvaluatie	Doen we de dingen goed?	Hoe verloopt de uitvoering? Wat gebeurt er in het swv? Wat gebeurt er in de scholen?	Jaarverslag Financieel jaarverslag Evaluatie en monitoring
Beleidsbijstelling	Doen we de goede dingen?	Hebben we de afgelopen tijd gedaan wat we wilden doen? Welke wijzigingen zijn nodig in het beleid?	Bijstellen plannen Nieuw JOP Eenmaal in de vier jaar opstellen nieuw ondersteuningsplan

3.5 Instrumentarium kwaliteitszorg

Monitoring

Binnen het samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek maken we in het kader van kwaliteitsbeleid gebruik van de volgende instrumenten:

- implementatiemonitor handelingsgericht arrangeren;
- dashboard Passend Onderwijs;
- monitor passend onderwijs en jeugdhulp.

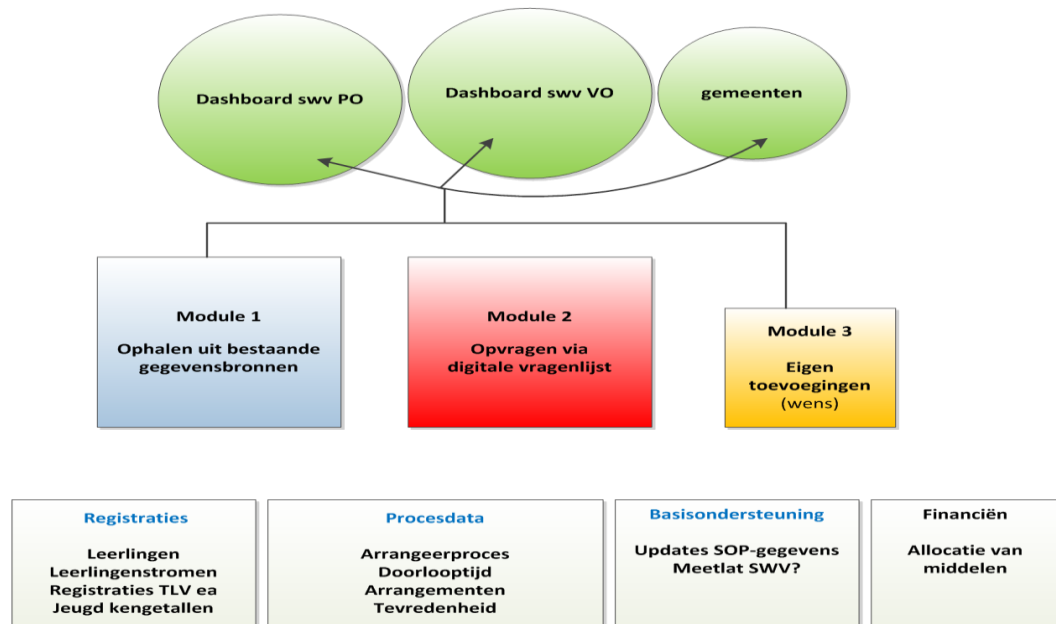
Implementatiemonitor handelingsgericht arrangeren

Het proces van (handelingsgericht) arrangeren dat binnen zowel de school als de werkeenheden en in samenwerking met ouders en partners wordt vormgegeven, is de belangrijkste pijler van passend onderwijs. Preventief, snel, adequaat en op maat zijn hierbij belangrijke sleutelbegrippen. Met behulp van de implementatiemonitor meten we in de periode tot 1 augustus 2016 driemaal het proces op het niveau van de casus, de school en het samenwerkingsverband. Deze monitor wordt ook uitgevoerd binnen de andere twee samenwerkingsverbanden binnen Holland Rijnland wat benchmarken mogelijk maakt.

Dashboard Passend Onderwijs

Voor het verzamelen van sturings- en verantwoordingsinformatie gaat het samenwerkingsverband per 1 augustus 2015 gebruik maken van het door de PO- en VO-raad ontwikkelde dashboard.

Het systeem is gebaseerd op drie soorten informatie (modules):

Monitor passend onderwijs en jeugdhulp

Een effectieve aansluiting tussen passend onderwijs en de transitie jeugdzorg biedt veel meerwaarde voor kinderen, ouders en scholen. De ontwikkeling van een goede aanpak, van effectieve werkprocessen resulterend in samenwerkingsafspraken vraagt in de komende periode aandacht van betrokkenen. De monitor passend onderwijs en jeugdhulp is ondersteunend bij het ontwikkelen van een effectieve aanpak.

Deze informatie wordt door zowel het samenwerkingsverband als de gemeenten gebruikt om de kwaliteit van de samenwerking tussen passend onderwijs en jeugdhulp te verbeteren.

Het streven van de ontwikkelaars is dat de monitor passend onderwijs en jeugdhulp vanaf halverwege 2015 onderdeel wordt van het 'dashboard passend onderwijs'. Vooruitlopend daarop nemen de samenwerkingsverbanden PO en VO en de gemeenten (op het niveau van Holland Rijnland) gezamenlijk deel aan de landelijke pilot van de monitor passend onderwijs en jeugdhulp.

3.6 Extern toezicht

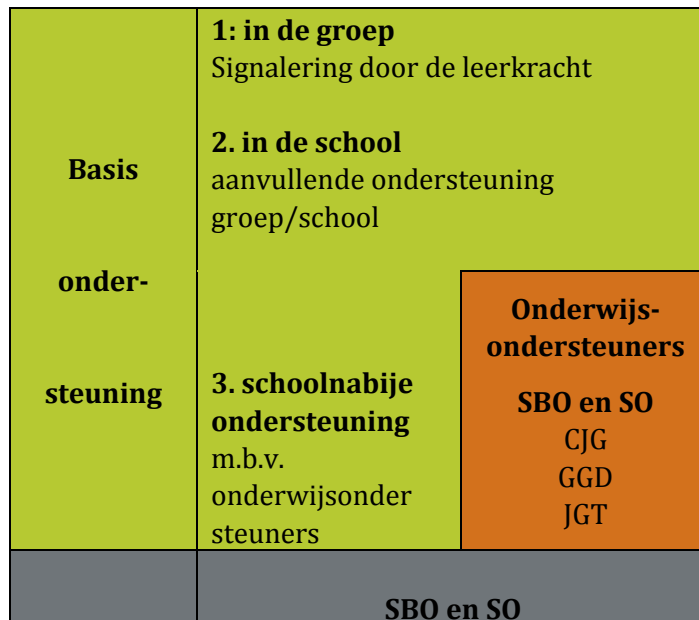
Met de Wet passend onderwijs krijgen samenwerkingsverbanden veel taken en verantwoordelijkheden. De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de uitvoering. Het toezicht op de samenwerkingsverbanden is integraal en omvat - in samenhang - zowel kwaliteitstoezicht, nalevingstoezicht als financieel toezicht.

4. Inrichting Passend Onderwijs

4.1 Basisondersteuning

Het begrip basisondersteuning is in de wet niet gedefinieerd maar kan in ieder geval worden begrepen als datgene wat ouders minimaal mogen verwachten aan onderwijsondersteuning in iedere school in het samenwerkingsverband. Het samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek streeft naar een relatief hoog niveau van basisondersteuning. Het gekozen allocatiemodel, waarbij expertise binnen de werkeenheden kan worden ingezet en gedeeld, maakt het mogelijk om deze ambitie te realiseren. Het samenwerkingsverband wil investeren in deskundigheidsbevordering en schoolbesturen stimuleren tot doelgerichte professionalisering van leraren zodat op 1 augustus 2016 alle scholen eenzelfde niveau van basisondersteuning kunnen aanbieden.

In het samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek is de basisondersteuning beschreven en vastgesteld (zie bijlage 3). In deze notitie wordt uitgegaan van de brede definitie van basisondersteuning; er wordt uitgegaan van de ondersteuningsbehoefte van alle kinderen, dus ook van onze toptalenten.

Figuur 1: Schematisch overzicht van basis- en aanvullende ondersteuning

In de uitwerking is gekozen voor een model dat uitgaat van de school als bekostigingseenheid van middelen en expertise. De beschikbare expertise is gebundeld. Het model wordt hieronder beschreven.

HGW in de groep en school; uitvoering van ondersteuning in de basiskwaliteit

Dit betreft de ondersteuning die betaald wordt uit lumpsumbekostiging van de basisscholen. Hieronder vallen in ieder geval de basiskwaliteit, de professionalisering van personeel, handelingsgericht werken, (orthodidactische) materialen en de uitvoering van kleinschalige arrangementen binnen de basisschool.

Tevens vallen onder dit niveau de werkzaamheden die bekostigd worden uit de schoolbegeleidingsdienstmiddelen die scholen ontvangen in hun lumpsumfinanciering. Hieruit worden bijvoorbeeld onderzoek en systeembegeleiding betaald. Het uitvoeren en/of bekostigen van onderzoek op school is nadrukkelijk geen taak van of voor het samenwerkingsverband.

Schoolnabije ondersteuning in groep of school met ondersteuningsteam en deskundigenadvies - uitvoering van hulp in de basisondersteuning

In het samenwerkingsverband is gekozen voor een niveau van basisondersteuning waarbij scholen alle hulp en ondersteuning kunnen bieden tot aan de afgifte van de toelaatbaarheidsverklaring voor het speciaal (basis)onderwijs. Voor de middelen die met de basisondersteuning gemoeid zijn wordt echter een onderscheid gemaakt tussen dat aanbod dat de school *autonoom* moet kunnen uitvoeren en het aanbod dat zij uitvoert in samenwerking met de onderwijsondersteuners van het samenwerkingsverband.

Voor het *autonome* aanbod ontvangt de school een vaststaand bedrag per leerling van het samenwerkingsverband. De middelen op dit niveau worden aan de scholen verstrekt, gekoppeld aan de prestatieafspraken dat daarmee de basisondersteuning kan worden waargemaakt. Voor de uitvoering van de arrangementen hebben scholen in principe keuze uit diverse aanbieders.

De werkeenheden

Scholen werken samen in *werkeenheden*, die geografisch zijn vormgegeven. Hierbij is rekening gehouden met de plaats van de Jeugd- en Gezinsteams. Binnen de werkeenheden is de deskundigheid van onderwijsondersteuners beschikbaar, evenals de mogelijkheid tot samenwerken met de Jeugd- en Gezinsteams. Op deze wijze is een breed scala aan ondersteuningsmogelijkheden beschikbaar voor de schoolnabije ondersteuning.

In eerste instantie is een flink deel van het budget dat beschikbaar is voor deze ondersteuning nog belegd in een overgangsregeling voor de rugzakken en de kinderen met een meer-handen-in-de-klas-beschikking. Zie hiervoor hoofdstuk 4.9: de consequenties passend onderwijs.

Schoolondersteuningsprofielen (SOP's)

Om inzicht te krijgen in het aanbod van de scholen in het samenwerkingsverband is een scherpe analyse van de SOP's gedaan. Het is

een momentopname die zal worden herhaald en een beeld geeft van het aanbod van de scholen t.o.v. de afspraak over basisondersteuning. De besturen van het samenwerkingsverband hebben zich tot doel gesteld dat op 1 augustus 2016 alle scholen het niveau van de afgesproken basisondersteuning bieden.

4.2 Voorwaarden proces van ondersteuningstoewijzing

Voordat het proces van ondersteuningstoewijzing start, is het van belang dat scholen in hun visie en handelen aan een aantal voorwaarden voldoen. Deze voorwaarden vormen het fundament van de systematiek van ondersteuningstoewijzing in ons samenwerkingsverband.

Voorwaarde 1 – Handelingsgericht werken

De gewenste visie en werkwijze is een vertaling van de missie en visie van het samenwerkingsverband en gaat in essentie uit van Handelingsgericht Werken (HGW). Deze werkwijze bestaat uit zeven hoofdpijlars, te weten:

- ons handelen is doelgericht;
- onderwijs- en opvoedingsbehoeften staan centraal;
- het gaat om afstemming en wisselwerking;
- de leerkracht doet ertoe;
- positieve aspecten zijn van groot belang;
- we werken constructief samen;
- de werkwijze is systematisch en transparant.

De allereerste voorwaarde voor een goede systematiek van ondersteuningstoewijzing is dat het mogelijk is te signaleren dat een leerling zich niet ontwikkelt naar vermogen, en het met behulp van HGW vertalen hiervan naar concrete ondersteuningsbehoeften. Om dit in praktijk te brengen, zullen scholen daarom altijd volgens de principes van HGW moeten werken. Dit zorgt ervoor dat, op basis van een groepsplan, in een individueel handelingsplan op papier kan worden gezet wat een leerling extra nodig heeft. Tevens impliceert het dat ouders worden betrokken bij alle stappen van het proces. Opbrengstgericht werken kent hier tevens een plek in, aangezien dit een hoofdpijler is van HGW.

Voorwaarde 2 – basisarrangement inspectie

De tweede voorwaarde voor een school om adequaat in te kunnen spelen op onderwijsbehoeften van leerlingen is het werken volgens de zorgindicatoren van het inspectiekader. Als de inspectie van mening is dat de school voldoet aan het inspectiekader, krijgt zij een basisarrangement toegewezen, waaruit blijkt dat zij voldoet aan de *basiskwaliteit* die verwacht wordt van scholen.

Voorwaarde 3 – Goede leerkrachten

Een derde voorwaarde voor een geslaagde route is een goede leerkracht. Kenmerken van een goede leerkracht zijn onder andere:
handelingsgericht werken;
kunnen reflecteren op het eigen handelen zodat zij systematisch en professioneel op gesignaleerde ondersteuningsbehoeften kunnen inspelen, eventueel met behulp van extern advies;
benodigde handelingen kunnen internaliseren en weten welke doelen zij nastreven bij het bieden van ondersteuning aan een leerling.

Voorwaarde 4 – De school voldoet aan de competenties voor het arrangeren van ondersteuning

Een laatste voorwaarde betreft het kunnen voldoen aan de competenties voor het arrangeren in school door bijvoorbeeld een IB'er of andere functionaris van de school. Hiervoor zijn in de bijlage de competenties van een school opgesomd die nodig zijn om de ondersteuningsroute in de school te kunnen organiseren qua expertise, kennis en vaardigheden. Dit biedt een eerstelijnsvangnet op school voor handelingsverlegenheid van leerkrachten. Tevens biedt het garantie op een effectiever proces omdat er binnen de school overzicht is wie wat doet en wat waar te halen valt. Het is van belang dat schoolbesturen deze noodzaak herkennen en zich inspinnen voor continuïteit voor deze sleutelpositie op school. Dit begint met het beschikbaar stellen van voldoende tijd om de bijbehorende taken uit te kunnen voeren.

4.3 De route van ondersteuningstoewijzing

Als de basisvoorwaarden (handelingsgericht werken, basisarrangement van de inspectie, goede leerkrachten en beschikbare competenties om handelingsgericht te kunnen arrangeren) op orde zijn, geeft de route van ondersteuningstoewijzing vervolgens aan welke stappen er worden gezet in het proces van arrangeren, zowel op het niveau van de school als op het niveau van het samenwerkingsverband. Dit proces start bij het door een leerkracht signaleren van een ondersteuningsbehoefte bij een leerling en eindigt op het moment dat passende ondersteuning (onderwijs) voor deze leerling gerealiseerd is. Uitgangspunt is maximale expertise direct te kunnen gebruiken. In alle hieronder genoemde fases zijn dan ook onderwijsondersteuners beschikbaar.

1. In de groep: Signaleren door de leerkracht - handelingsgericht werken in de groep (groepsbespreking)

Belangrijk is, dat leerkrachten in staat zijn te signaleren wanneer de ontwikkeling van een leerling stagneert binnen de basisvoorwaarden van ondersteuningstoewijzing. Op dat moment start de route van ondersteuningstoewijzing, op basis van handelingsgericht werken (HGW) in de klas. Uiteraard betreft een leerkracht op dit moment ook de ouders van

de betreffende leerling bij het proces: zij werken constructief samen om een oplossing te vinden.

2. In de school: Aanvullende ondersteuning in de groep/school – In gesprek met de IB-er of andere functionaris van de school, een leerlingbespreking

Op het moment dat de leerkracht handelingsverlegen is, gaat hij of zij in gesprek met de IB-er (of andere functionaris) van de school. Deze functionaris maakt in eerste instantie een gedegen analyse van de situatie (leerkracht overstijgend) en geeft vervolgens advies over een mogelijke aanpak. Er worden afspraken gemaakt over terugkoppeling en het betrekken van ouders bij het traject. Deze functionaris is tevens verantwoordelijk voor professionele dossiervorming en heeft daarmee de rol van trajectbegeleider en regievoerder in het arrangeerproces op school.

3. Schoolnabije ondersteuning in groep of school met ondersteuningsteam en deskundigenadvies

Indien zowel de leerkracht als de IB'er (of andere functionaris van de school) en de ouders handelingsverlegen zijn, wordt de hulp van het ondersteuningsteam ingeroepen. Tot dit ondersteuningsteam behoren, naast leerkracht, ouders en doorgaans de IB:

- de directeur van de school: deze is eindverantwoordelijk voor het arrangeerproces;
- de routebegeleider of onderwijsspecialist: Deze beschikt over ruime onderrwijservaring. Deze werkt voor en vanuit de visie van het samenwerkingsverband en kent de onderrwijsondersteuningsmogelijkheden binnen het samenwerkingsverband. Hij of zij beschikt daarnaast over aanzienlijke kennis van speciale onderrwijsbehoeften en heeft de expertise in huis om tijdig voor gespecialiseerde ondersteuningsvragen voorstellen te doen over uitbreiden van het team met de juiste specialisten. Zijn of haar rol is die van wegwijzer en architect: hij of zij ondersteunt de school bij het vormgeven en vinden van het juiste arrangement. De eventueel daarbij benodigde onderzoeken worden uitgevoerd door anderen vanuit bijvoorbeeld de SBD-middelen van de school – niet door de onderwijsspecialist. De competenties voor de onderwijsspecialist zijn eveneens beschreven en als bijlage bijgevoegd.
- de jeugd- en gezinswerker: de evenknie van de onderwijsspecialist maar dan voor de jeugd- en gezinskant (opvoeding). Hij of zij is een generalist werkend vanuit een Jeugd- en Gezinsteam waarin diverse soorten specialistische jeugdhulp zijn samengevoegd. Hij of zij geeft consultatie en advies, denkt mee en versterkt professionals in het onderrwijs. Hij of zij is gericht op eigen kracht van kinderen, gezinnen en hun (sociale) omgeving waaronder nadrukkelijk de school. Hij of zij weet de weg in het veld van de opvoed- en opgroei-ondersteuning en staat in nauw contact met de aanbieders. Hij of zij kan uit de voeten met de op school gebezigde handelingsgerichte werkwijze en terminologie.

Het ondersteuningsteam dient niet primair te worden gezien als een geïnstitutionaliseerde en op gezette tijden terugkerende overlegsituatie. Eerder fungeert het ondersteuningsteam als collegiaal netwerk van

doorgaans de IB'er dat adviseert op de route, 'de weg wijst' binnen het samenwerkingsverband en in overleg tot een arrangement komt dat past bij de ondersteuningsbehoeften van de leerling. Pas op het moment dat een arrangement daadwerkelijk vormgegeven en vastgesteld gaat worden gaat het, indien gewenst, om een overlegsituatie. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling een overleg met het ondersteuningsteam als voorwaarde te stellen voor het inroepen van hulp. Wel zal rekening moeten worden gehouden met de wettelijke verplichting tot het betrekken van een deskundigenadvies voorafgaand aan een verwijzing.

De vervolgstap is afhankelijk van welk soort arrangement vanuit het ondersteuningsteam geadviseerd wordt:

- hulp binnen de basisondersteuning van de school - afgestemd aanbod;
- hulp binnen de basisondersteuning in de basisschool met behulp van de onderwijsondersteuners.
- verwijzing naar speciaal (basis)onderwijs.

4. *Speciale onderwijsvoorziening*

a. *Gesprek met voorgenomen sbo- of so-school*

Op het moment dat duidelijk is dat aan de ondersteuningsbehoefte van een leerling het best tegemoet kan worden gekomen in het speciaal (basis)onderwijs wordt in eerste instantie in overleg met de onderwijsspecialist van het samenwerkingsverband een deskundige van de beoogde sbo- of so-school uitgenodigd op de school. Deze persoon kan tevens dienen als de tweede deskundige als bedoeld in de regelgeving. In het voornemen tot plaatsing in het sbo of so zijn de voorkeur van ouders en het schoolondersteuningsprofiel leidend. Met de tweede deskundige worden de mogelijkheden doorgesproken in termen van duur en intensiviteit van het arrangement. Daarbij komt aan de orde op welke wijze de sbo- of so-school met haar specifieke expertise invulling kan geven aan het benodigde arrangement. Tenslotte wordt uitgebreid stilgestaan bij het ontwikkelingsperspectief van de leerling, en de mogelijkheden die dit perspectief op termijn biedt voor terugplaatsing in het regulier onderwijs.

b. *Afgeven toelaatbaarheidsverklaring (TLV)*

Als stap 4a is afgerond wordt bij het samenwerkingsverband een toelaatbaarheidsverklaring aangevraagd. Hierbij wordt procedureel getoetst of alle stappen tot aan stap 4a via de afgesproken procedure zijn doorlopen.

In de toelaatbaarheidsverklaring die het samenwerkingsverband afgeeft staat in ieder geval:

- De termijn van geldigheid van de TLV. De duur van een TLV voor het so is wettelijk minimaal 1 schooljaar. Voor het sbo is de duur afhankelijk van de noodzaak. In verband met het belang van terugplaatsing zal er bijna altijd een TLV voor bepaalde tijd worden afgegeven.

Ondersteuningsplan 2015-2019

- De omschrijving wat de ondersteuningsbehoefte is.
- De categorie die aansluit bij de ondersteuningsbehoefte behorend bij de TLV is: sbo
  - so + * licht
  - * middel
  - * zwaar

Binnen vier werkweken nadat de volledige aanvraag binnen is, wordt een besluit genomen. School en ouders ontvangen binnen een week na het besluit schriftelijk bericht. Het samenwerkingsverband heeft een procedure TLV, die als bijlage bij dit ondersteuningsplan is gevoegd.

c. Bieden van ondersteuning in het sbo of so

Als een leerling een TLV voor sbo of so heeft gekregen, wordt de plaatsing zo spoedig mogelijk gerealiseerd. Indien dit niet meteen mogelijk is, wordt er tijdelijk adequate ondersteuning georganiseerd.

d. Terugplaatsing vanuit het so en sbo

De termijn van een TLV is wettelijk minimaal één schooljaar. Bij plaatsing op het so en sbo wordt in het ontwikkelingsperspectief beschreven op welke manier aan terugplaatsing naar de school van herkomst gewerkt wordt. Indien een TLV voor een leerling een bepaalde tijd heeft en bij evaluatie met ouders en onderwijsspecialist blijkt dat terugplaatsing in het regulier onderwijs een optie is, wordt hierover overleg gevoerd met ouders en de school van herkomst. Eventueel wordt gezocht naar een school die meer passend is.

e. Rechtstreekse instroom

- Ernstig meervoudig beperkte leerlingen

Voor een kleine groep leerlingen is bij de geboorte al duidelijk - of wordt op de voorschoolse voorziening al duidelijk - dat zij aangewezen zullen zijn op het speciaal onderwijs (evidente ondersteuningsbehoeften). Deze leerlingen, zgn. EMB-leerlingen, volgen daarom niet de reguliere route van ondersteuningstoeiwijzing, zoals deze is beschreven in dit ondersteuningsplan. De aanvraag voor een TLV wordt behandeld door de school van aanmelding.

De PO-raad heeft een concept richtlijn opgesteld, waarin wordt geadviseerd deze leerlingen bij de overgang naar het primair onderwijs een toelaatbaarheidsverklaring te geven voor hun gehele schoolperiode. Het gaat daarbij om EMB-leerlingen met:

- * een laag ontwikkelingsperspectief ten gevolge van een ernstige verstandelijke beperking, (IQ lager dan 35) vaak met moeilijk te 'lezen' gedrag en ernstige sensomotorische problematiek (zoals ontbreken van spraak, bijna niet kunnen zitten/staan), of

- * een matig tot licht verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) en een grote zorgvraag ten gevolge van ernstige en complexe lichamelijke beperkingen, of
  - * moeilijk te reguleren gedragsproblematiek (ASS/hechtingsproblematiek) als gevolg van ernstige psychiatrische stoornissen, in combinatie met een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70). Dit kan snel geregeld worden voor kinderen waarbij duidelijk is dat so de enige mogelijkheid is. Residentiële leerlingen worden ook rechtstreeks geplaatst. Als ouders een kind rechtstreeks aanmelden bij het so, heeft het so-bestuur de zorgplicht en dus de verantwoordelijkheid om een TLV aan te vragen. Het samenwerkingsverband neemt deze richtlijn integraal over.
- Kinderen met specifieke ondersteuningsbehoefte gesignaleerd in de voorschoolse voorziening
De aanvraag voor een TLV wordt in samenwerking met ouders en de onderwijsspecialist voorbereid binnen de voorschoolse voorziening. In overleg met de onderwijsspecialist van het samenwerkingsverband wordt de tweede deskundige betrokken van de school waar de leerling geplaatst gaat worden. De te plaatsen school is de aanvrager van een toelaatbaarheidsverklaring.

4.4 Groeidocument

Het digitale groeidocument ondersteunt het proces van handelingsgericht arrangeren in de school. Toestemming van ouders is nodig voor bespreking (in het ondersteuningsteam) en voor de uitwisseling van informatie via het groeidocument met de betrokkenen.

Deze houden zich aan bepalingen in de wet bescherming persoonsgegevens, geldende privacyreglementen en beroepscode. Ouders ondertekenen hiervoor de “toestemmingsverklaring” bij het groeidocument.

Het groeidocument is onderverdeeld in een aantal hoofdstukken dat door school en ouders kan worden ingevuld. Het groeidocument heeft verschillende functies:

- het in kaart brengen van de belemmerende en bevorderende factoren van de leerling (onderwijs en opvoeding);
- de na te streven doelen en behoeften van de leerling, diens ouders en school;
- de aanvullende ondersteuning en de effecten daarvan (monitoren en evalueren).

Het groeidocument kan worden afgesloten als alle doelen zijn behaald en de ondersteuning niet meer nodig is. Zo wordt voorkomen dat gegevens die niet meer relevant zijn te lang met een leerling mee blijven gaan. Relevante informatie kan wel worden meegenomen naar een volgend groeidocument.

4.5 Ontwikkelingsperspectief

Het samenwerkingsverband hecht veel waarde aan het belang van het werken met een ontwikkelingsperspectief (OPP) in het kader van de afstemming van het onderwijs op de (pedagogische en didactische) onderwijsbehoeften van leerlingen. In dat kader is ook een instrumentarium ontwikkeld. Voor sommige leerlingen is een lange-termijn-perspectief nodig, waarvan de onderwijsbehoeften worden afgeleid. Een OPP wordt opgesteld wanneer kinderen herhaald onvoldoende profiteren van het aanbod in de groep.

Vanuit het OPP maakt de leerkracht beargumenteerde keuzes wat betreft de korte- en de lange-termijn-doelen die nagestreefd worden en wat aangeboden wordt om de doelen te bereiken.

Iedere school moet in staat zijn, eventueel met behulp van het collegiaal netwerk, een ontwikkelingsperspectief op te stellen.

Een OPP wordt opgesteld voor:

- aanvullende ondersteuning in groep of school; in gesprek met IB of andere functionaris van de school – leerlingbespreking;
- schoolnabije ondersteuning in groep of school met ondersteuningsteam of deskundigenadvies;
- verwijzing en plaatsing speciaal (basis)onderwijs;
- de eis van de inspectie op het moment dat een leerling op een andere leerlijn geplaatst wordt (vooral nog alleen wettelijk geldend voor leerlingen in de huidige groep 8);
- bij leerlingen waarvan uitstroom op het niveau van groep 8 niet haalbaar lijkt en/of die als gevolg van aanvullende ondersteuningsvragen (leren, werkhouding, sociaal-emotioneel functioneren) de vooraf gestelde doelen (cognitief, sociaal-emotioneel of anderszins) herhaaldelijk niet behalen. Bij jonge leerlingen vormt het reguliere aanbod altijd de basis, aangezien hun ontwikkeling nog grillig verloopt. Het uitgangspunt is: eerst intensiveren (intensievere begeleiding), dan compenseren (hulpmiddelen aanbieden), dan dispensereren (eindoelen bijstellen);
- de beargumenteerde vraag van ouders tot het opstellen van een ontwikkelingsperspectief.

4.6 Het aanbod van ondersteuning in het sbo en so

In het samenwerkingsverband is gekozen voor een systeem van handelingsgericht arrangeren in de school. Met deze systematiek wordt op basis van ondersteuningsbehoeften bezien wat het beste arrangement voor een leerling kan zijn. Wanneer de ondersteuningsbehoefte van een leerling

niet binnen de basisondersteuning kan worden geboden, vraagt de school een toelaatbaarheidsverklaring aan om ondersteuning in het sbo en so mogelijk te maken.

4.7 De ondersteuning van kinderen met specifieke onderwijsbehoeften waarvan het aanbod geen deel uitmaakt van het samenwerkingsverband

Kinderen die blind of slechtziend zijn en doof of slechthorend

Na invoering van de Wet passend onderwijs is het onderwijs in cluster 1 en 2 vanwege de schaalgrootte en de specialistische expertise in een landelijk systeem georganiseerd. Dit betekent dat cluster 1 en 2 wettelijk geen deel uitmaken van het samenwerkingsverband. Net als in cluster 1 is voor cluster 2 een beperkt aantal instellingen ingericht dat het onderwijs, de indicatie en de ondersteuning gaat verzorgen.

Cluster 1

Cluster 1 betreft kinderen die blind of slechtziend zijn.

Visio en Bartiméus hebben hun krachten gebundeld in VIVIS Onderwijs en werken samen om passend onderwijs aan leerlingen met een visuele beperking gestalte te geven. Een kwart van de kinderen met een visuele beperking is aangewezen op een onderwijsinstelling van Visio of Bartiméus. Wanneer sprake is van (een vermoeden van) visuele beperking kunnen ouders (ondersteund door een verwijzer zoals de school) hun kind aanmelden bij Visio of Bartiméus. Na onderzoek beoordeelt de Commissie van Onderzoek van de betreffende onderwijsinstelling of het kind op basis van de landelijke toelatingscriteria recht heeft op ambulante begeleiding of op onderwijs van een onderwijsinstelling voor leerlingen met een visuele beperking.

Cluster 2

In cluster 2 gaat het om kinderen die doof of slechthorend zijn, of ernstige spraak-taalmoelijkheden hebben. Cluster 2 heeft haar ondersteuningsverplichting aan zijn doelgroep vormgegeven met arrangementen. Deze zijn te onderscheiden in licht (kortdurende ondersteuning), medium (intensieve ondersteuning, mogelijk geclusterd op een basisschool) en intensief (plaatsing op een onderwijsinstelling binnen cluster 2). In de regio Duin- en Bollenstreek wordt dit onderwijs verzorgd door Auris. In Leiden staat de Weerklank, so-school voor slechthorende kinderen en voor kinderen met spraak-/taalproblemen.

Toekenning van een arrangement vindt plaats door de Commissie van Onderzoek waarbij niet alleen de ernst van de beperking bepalend is, maar ook de onderwijsbehoefte van de leerling. Ouders en reguliere scholen kunnen rekenen op begeleiding bij het traject om de toelaatbaarheid en het onderwijsarrangement vast te stellen. Dat is de taak van trajectbegeleiders vanuit de instelling.

Samenwerking met cluster 1 en 2

Hoewel cluster 1 en 2 wettelijk geen onderdeel uitmaken van het samenwerkingsverband, wordt er wel met deze clusters samengewerkt. Het samenwerkingsverband organiseert afstemming en samenwerking om basisscholen adequaat te kunnen informeren en waar mogelijk in contact te brengen met de gewenste expertise. Concreet betekent dit dat ambulante begeleiders van cluster 2 voor consultatie en advies verbonden zijn aan de werkeenheden. Voor ondersteuningsvragen vanuit cluster 1 zal er door de onderwijsspecialist direct contact gezocht worden met cluster 1.

Leerlingen met epilepsie

Leerlingen met epilepsie en aanverwante neurologische stoornissen kunnen, als er sprake is van schoolproblemen, rekenen op ondersteuning vanuit het Landelijk Werkverband Onderwijs en Epilepsie (LWOE). Het LWOE wordt gevormd door de ambulante diensten van de twee Nederlandse epilepsiescholen 'De Berkenschutse' in Heeze en 'De Waterlelie' in Cruquius. Beide scholen zijn verbonden aan een Epilepsiecentrum (3e-lijns ziekenhuis) voor epileptologie en neurologisch bepaalde leerstoornissen, respectievelijk Kempenhaeghe en SEIN. Het LWOE biedt ondersteuning aan leerlingen met epilepsie in het reguliere onderwijs en leerlingen in het speciaal onderwijs. Voor meer informatie zie www.lwoe.nl

Zieke leerlingen

Veel zieke leerlingen hebben tijdelijk of langdurig extra ondersteuning nodig van de school. Soms is bij de start op school meteen al duidelijk dat een kind extra zorg nodig heeft. Veelal is dat pas later als een leerling plotseling ziek wordt. In alle gevallen blijft de school waar de zieke leerling staat ingeschreven verantwoordelijk voor het onderwijsaanbod. Dit is vastgelegd in de *Wet Ondersteuning Onderwijs Zieke Leerlingen (WOOZ)*. Ook in het kader van passend onderwijs valt de opvang van zieke leerlingen onder de zorgplicht van het schoolbestuur. Het schoolbestuur heeft de taak na te gaan wat de ondersteuningsmogelijkheden van de school zijn.

Inzet consulent OZL

Wanneer er bij een leerling sprake is van een langdurige, chronische of levensbedreigende aandoening met (mogelijke) gevolgen voor de schoolloopbaan van de leerling, is het mogelijk om een consulent van de voorziening *Onderwijsondersteuning Zieke Leerlingen* in te schakelen. Deze consulent kan tijdelijk hulp en begeleiding bieden aan zowel de school, de ouders als de leerling. In de Duin- en Bollenstreek is deze consulent gestationeerd bij OnderwijsAdvies in Lisse.

Onderwijs op afstand; KlasseContact

Zieke leerlingen kunnen ook op afstand lessen op school volgen. Dit kan met behulp van het project *KlasseContact*. Dit project maakt het mogelijk dat er via een digitale verbinding rechtstreeks contact is tussen de zieke leerling en

zijn of haar klas op school. Door dit contact raken leerlingen minder snel achterop met de lesstof en, minstens zo belangrijk, blijven ze in contact met hun leraren en klasgenoten. Leerlingen die begeleid worden door een consulent OZL kunnen in aanmerking komen voor een plaatsing van KlasseContact. Voor meer informatie zie www.ziezon.nl

Leerlingen met dyslexie

In de Duin- en Bollenstreek hebben de samenwerkingsverbanden PO en VO een lange traditie op het gebied van versterken van de juiste ondersteuning van dyslectische leerlingen. De ondersteuning van dyslectische leerlingen maakt onderdeel uit van de basisondersteuning Iedere school werkt volgens het landelijk protocol dyslexie. Uit de schoolondersteuningsprofielen blijkt 100% dekking op het gebied van onderwijsaanbod van dyslectische leerlingen. Het samenwerkingsverband investeert jaarlijks in borging van dyslexiebeleid op schoolniveau.

Vergoeding voor de behandeling van leerlingen met ernstige enkelvoudige dyslexie is per 2015 overgeheveld naar gemeenten. .

Op het niveau van Holland Rijnland hebben de samenwerkingsverbanden PO en VO in samenwerking met de gemeenten de afspraken die gemaakt zijn over de dyslexiezorg vastgelegd in een procedure voor onderwijs, gemeenten en zorgaanbieders in Holland Rijnland.

Onderwijs aan nieuwkomers; taalklassen in de Duin- en Bollenstreek

De meeste kinderen die nieuw in Nederland komen wonen, spreken en begrijpen nog geen Nederlands. Alle kinderen in de basisschoolleeftijd die in Nederland wonen zijn leerplichtig.

Kinderen van nieuwkomers hebben tijdelijk een specifiek taalaanbod nodig. In de regio Duin- en Bollenstreek is een aantal voorzieningen voor nieuwkomers opgezet door gemeenten en schoolbesturen vanuit hun gezamenlijke verantwoordelijkheid.

In de gemeente Katwijk wordt een brede definitie gehanteerd: er is aanbod voor nieuwkomers en kinderen met een taalachterstand van meer dan een jaar.

Het aanbod in de gemeente Katwijk bestaat uit vijf deeltijd-taalklassen en ambulante taalhulp. Het samenwerkingsverband voert de financiële administratie.

Voor aanbod binnen de andere gemeenten in de Duin- en Bollenstreek zijn op initiatief van de drie grootste schoolbesturen in samenwerking met de gemeenten een aantal taalklassen ingericht voor nieuwkomers van 6 tot en met 12 jaar.

Op de website van het samenwerkingsverband is meer informatie te vinden.

4.8 Doorgaande lijn

Met de doorgaande lijn wordt bedoeld de aansluiting van de voorschoolse voorzieningen op het basisonderwijs en aan de achterkant de aansluiting

van het basisonderwijs op het voortgezet onderwijs. De doorgaande lijn blijkt in de praktijk nog niet eenvoudig te realiseren.

Voorschoolse voorzieningen – basisonderwijs

Voor het voorschoolse traject gaat het om veel en diverse aanbieders. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het voorschoolse deel en ook zij hebben de wens om de aansluiting op een duidelijke manier te organiseren. In de praktijk blijkt het bij het tot stand brengen van een doorgaande leerlijn te gaan om de volgende activiteiten tussen de voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs:

- de organisatie van de overgangsprocedure met goede bindende afspraken met alle partijen;
- het creëren van wederzijds vertrouwen bijvoorbeeld ten behoeve van het uitwisselen van informatie;
- afstemmen rol gemeenten en schoolbesturen.

Omdat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het voorschoolse deel is dit onderwerp opgenomen in de ontwikkelagenda die schoolbesturen en gemeenten gezamenlijk hebben opgesteld.

Basisonderwijs – voortgezet onderwijs

Voor bijna alle leerlingen is de overstap van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs een grote gebeurtenis. De meeste leerlingen zijn prima in staat deze overstap goed te maken. Voor leerlingen waarvoor aanvullende ondersteuning nodig is vormt deze overstap vaak een extra risico. Naast een doorgaande leerlijn, dient namelijk ook de aanvullende ondersteuning te worden gecontinueerd. In de praktijk blijkt het bij het tot stand brengen van een doorgaande leerlijn en continuering van de aanvullende ondersteuning te gaan om de volgende activiteiten tussen het basis- en voortgezet onderwijs:

- de organisatie van de overgangsprocedure met goede bindende afspraken voor alle partijen;
- het creëren van wederzijds vertrouwen bijvoorbeeld ten behoeve van het uitwisselen van informatie.

Bij het inrichten van een doorgaande leerlijn- en continueren van het aanbod aan aanvullende ondersteuning is een aantal vragen van belang:

- Om welke leerlingen gaat het?
- Welke afspraken zijn er al?
- Wat is er nodig om voor hen een doorgaande leerlijn en de continuering van aanvullende ondersteuning te realiseren? Hoe faciliteren we een warme overdracht?
- Wat is er al aanwezig op de VO-scholen in de regio?
- Welke afspraken zijn er al tussen het PO, VO en met de gemeenten?
- Wat moet er op basis van bovenstaande gegevens gedaan worden?

4.9 Consequenties invoering passend onderwijs

Voormalige rugzakken speciaal onderwijs

Per 1 augustus 2014 is de taak van de Cvl's ten aanzien van cluster 3 en 4 landelijk overgenomen door de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Leerlinggebonden financiering in de huidige vorm van 'rugzakken' is vervallen. Bovenstaande wijziging is door ons samenwerkingsverband met een overgangsmaatregel ingevuld.

Deze overgangsmaatregel ziet er als volgt uit:

- In schooljaar 2015-2016 zijn er nog steeds leerlingen met een 'oude' rugzakindicatie. In dat jaar verandert er financieel niets. Dit betekent dat de financiering AB, via het samenwerkingsverband, bij de betreffende AB-dienst blijft en het schooldeel naar het samenwerkingsverband gaat, maar dit zal op basis van budgetfinanciering terugvloeien naar het bevoegd gezag van de school waar het kind staat ingeschreven.

Meer Handen In de Klas (MHIK)

In de beide samenwerkingsverbanden bestond de mogelijkheid om kinderen met een sbo-indicatie onder kwaliteitsvoorwaarden in het reguliere basisonderwijs te ondersteunen met een budget. Op basis van de inventarisatie is besloten om ook voor deze groep een overgangsmaatregel toe te passen. De MHIK-beschikking blijft behouden voor de duur van de schoolloopbaan tot uiterlijk 1-8-2016.

Na 1-8-2016 kunnen de scholen gebruik maken van de expertise van de onderwijsondersteuner en een hoger bedrag per leerling voor de basisondersteuning.

5. Samenwerken met ouders

Het samenwerkingsverband Primair Onderwijs Duin- en Bollenstreek hecht groot belang aan een goede samenwerking tussen ouders en de school. Ouders zijn een onmisbare partner om kinderen optimaal te kunnen begeleiden. Zeker wanneer er zorgen bestaan over de ontwikkeling van de leerling en ondersteuning nodig is. We beschreven in hoofdstuk 4 dat ouders vanuit hun verantwoordelijkheid als opvoeder partner zijn in het ondersteuningsteam. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het samenwerkingsverband de betrokkenheid van ouders in de praktijk wil organiseren.

Willen we passend onderwijs tot een succes maken, dan is de betrokkenheid van ouders onmisbaar. Daarom willen we onze ouders goed en tijdig informeren over hoe wij als samenwerkingsverband de ruimte gebruiken die passend onderwijs geeft en wat zij van de scholen mogen verwachten.

5.1 Ouders als educatief partner

Ouders worden in passend onderwijs, meer nog dan in het verleden, betrokken bij het besluitvormingsproces aangaande hun kind. Ouders kennen hun kind het beste. Doordat ouders deel uit maken van het ondersteuningsteam is hun betrokkenheid bij het vinden van de juiste ondersteuning voor hun kind geborgd.

Duidelijke rollen

Het is in de samenwerking belangrijk dat de rollen van alle partijen helder zijn gedefinieerd.

- Ouders zijn de eerstverantwoordelijken als het gaat om de opvoeding en dagelijkse zorg voor hun kind.
- Scholen zijn eerstverantwoordelijk voor het bieden van goed onderwijs en het pedagogisch klimaat. In de praktijk betekent dit dat scholen altijd een balans moeten zoeken tussen het belang van individuele leerlingen en het belang van de klas of groep.
- De jeugdhulp, georganiseerd door gemeenten, is verantwoordelijk voor de begeleiding van het gezin.

Het is van wezenlijk belang dat ouders en school deze gescheiden verantwoordelijkheden (h)erkennen en gelijktijdig met elkaar in dialoog zijn. Het in continue dialoog vinden van oplossingen noemen we *educatief partnerschap*.

Communicatie en informatie

Om een gelijkwaardige gesprekspartner te zijn is het van essentieel belang dat ouders over voldoende informatie beschikken om het gesprek te kunnen

voeren over de ondersteuningsmogelijkheden van hun kind. Via de website van het samenwerkingsverband is relevante informatie voor ouders beschikbaar. De belangrijkste zaken die ouders kunnen vinden op of via de site zijn:

- nieuwsbrieven;
- een paragraaf over passend onderwijs die scholen kunnen opnemen in hun schoolgids;
- privacy reglement tussen kernpartners waarin de omgang met persoonsgegevens wordt geregeld om persoonsbescherming te garanderen. Bij dit reglement horen ook toestemmingsverklaringen;
- informatie over schoolondersteuningsprofielen (SOP's) van scholen;
- informatie over ondersteuning door andere instanties, bijvoorbeeld over de toegang tot jeugdhulp;
- informatie over de procedure doorgaande lijn van primair naar voortgezet onderwijs.

Het samenwerkingsverband wil het accepteren van anders zijn en diversiteit stimuleren. De informatievoorziening is daarom niet alleen gericht op ouders waarvan de kinderen aanvullende ondersteuning nodig hebben, maar ook op de ouders van kinderen die met hen in de klas zitten. Filmpjes kunnen hierbij een goed hulpmiddel zijn, evenals het betrekken van ouders als ervaringsdeskundigen.

5.2 Afstemming rondom individuele leerlingen

In hoofdstuk 4 van dit ondersteuningsplan is beschreven hoe het samenwerkingsverband voortborduurde op het handelingsgericht werken in de scholen. Hierbij worden ouders gezien als ervaringsdeskundige 'thuis' en worden zij vanaf de signalering betrokken bij het proces van arrangeren. Zodra een kind in een bespreking komt, worden de ouders betrokken. De intern begeleider nodigt hen uit voor de leerlingbespreking en samen trachten zij tot de juiste ondersteuning te komen. Mocht er vervolgens een bijeenkomst van het ondersteuningsteam nodig zijn, dan spelen ouders daarin een rol als educatief partner.

5.3 Privacy en beveiliging van persoonsgegevens

Het reglement voor de privacy is nog niet definitief vastgesteld. Het samenwerkingsverband wacht tot de toelichting landelijk (door de PO-Raad en VO-raad en het Steunpunt Medezeggenschap) beschikbaar komt. De thema's van het reglement betreffen feitelijk een aanvulling op de schoolbestuurlijke regelingen, die zijn onderworpen aan het instemmingsrecht van de (G)MR-en.

Hoewel het reglement dus nog niet is vastgesteld, is het samenwerkingsverband zich er terdege van bewust dat de beveiliging van persoonsgegevens een zeer belangrijk aspect is. Bij de inrichting van de route voor de aanvraag van toelaatbaarheidsverklaringen is hiermee dan ook rekening gehouden.

Rol ouders algemeen

Ouders moeten weten hoe de informatiestromen tussen school en samenwerkingsverband heen en weer gaan en welke informatie wordt vastgelegd over hun kind.

In het samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek wordt gebruik gemaakt van het (digitale) groeidocument als gegevensdrager voor transport en bescherming van de persoonsgegevens van kinderen en hun ouders die door de TLC wordt getoetst.

Ouders geven via een toestemmingsverklaring schriftelijk toestemming voor het aanmaken van een groeidocument, het opvragen van informatie en het bespreken van hun kind in het ondersteuningsteam van de school.

Dit groeidocument valt onder beheer en verantwoordelijkheid van de school. Het swv heeft hier geen kopie of exemplaar van.

Wel kan het swv gevraagd worden “mee te lezen” in het groeidocument. Ook dit kan alleen met toestemming van ouders.

Rol ouders in de TLV-procedure

Een TLV-aanvraag in ons samenwerkingsverband wordt vergezeld van een toestemmingsverklaring van de ouders. Daarin is opgenomen welk type TLV-aanvraag het betreft en voor welke categorie.

Indien de ouders niet akkoord zijn met de TLV-aanvraag, dan kunnen ouders in een ruimte de eigen zienswijze vermelden. Dit is van belang voor een TLV-commissie die ouders dan kan horen voordat zij een TLV-beschikking afgeven. Hierdoor kan bezwaar/beroep door ouders tegen een TLV-beslissing worden voorkomen.

5.4 Klachten, geschillen en arbitrage

Er kunnen gemakkelijk verschillende inzichten ontstaan over de vraag wat een leerling nodig heeft en hoe de ondersteuning eruit moet zien.

Vershillende belangen spelen een rol. Scholen, hun besturen en het samenwerkingsverband werken zorgvuldig, maar dit betekent nog niet dat beslissingen over de invulling van de ondersteuning of toeleiding naar speciaal (basis)onderwijs voor een leerling altijd door alle partijen als best passend gezien worden. Het gaat over emotionele kwesties. Soms blijven beslissingen teleurstellend, onbegrepen, of is er verschil van mening over de strekking van een besluit. In een dergelijk geval zal het samenwerkingsverband een second opinion aanbieden of met mediation proberen het gesprek opnieuw op gang te brengen.

Second opinion

Een second opinion is geen bij wet geregeld recht, maar een extra mogelijkheid die ouders kan helpen bij het gesprek over de ondersteuning van het eigen kind. Een second opinion is gratis voor ouders. Indien aanvullend onderzoek door derden nodig is, wordt dit betaald door de school. De second opinion is door het samenwerkingsverband zodanig georganiseerd dat het een onafhankelijk oordeel door deskundigen vormt.

Mediation

Het kan voorkomen dat ouders het besluit ook na een second opinion alsnog niet accepteren. Er kan sprake zijn van een conflict. In een dergelijke situatie kan mediation helpen om de communicatie tussen ouders, school en samenwerkingsverband te verbeteren. Partijen die met elkaar een conflict hebben, kunnen met behulp van een onafhankelijke neutrale derde, de 'mediator', op zoek gaan naar een oplossing.

Arbitrage

Wanneer een second opinion of mediation geen bevredigende oplossing biedt, kan uiteindelijk bezwaar worden ingediend tegen de beslissing over de afgifte van een toelaatbaarheidsverklaring. Het indienen van bezwaar kan zowel worden gedaan door het bestuur van de school van aanmelding als door de ouders van de leerling voor wie de toelaatbaarheidsverklaring geldt. Het samenwerkingsverband hanteert daarvoor per 1 augustus 2014 de landelijke bezwaarschriftenregeling van de PO-raad. Daarnaast heeft het samenwerkingsverband per 1 augustus 2014 een bezwaaradviescommissie ingesteld die adviseert over bezwaarschriften die betrekking hebben op de beslissing over de toelaatbaarheid (artikel 18a lid 12 Wpo).

Hiernaast kan er natuurlijk altijd gebruik gemaakt worden van de klachtenregelingen van de afzonderlijke besturen.

5.5 Ouders en formele medezeggenschap

De formele medezeggenschap van ouders over de wijze waarop de samenwerking tussen ouders en school/samenwerkingsverband is georganiseerd kent twee vormen:

- Ouders hebben via de medezeggenschapsraad (MR) van de school inspraak op het schoolondersteuningsprofiel (SOP) van de school van hun kind. De medezeggenschapsraad van de school heeft adviesrecht op dit SOP.
- Ouders kunnen namens hun bestuur, afgevaardigd door de MR, zitting nemen in de ondersteuningsplanraad ofwel OPR. De OPR heeft instemmingsrecht op het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband.

6. Organisatie van het samenwerkingsverband

6.1 Bestuurlijke uitgangspunten

De schoolbesturen die samen het samenwerkingsverband vormen hebben gekozen voor de stichting als rechtspersoon. Vervolgens is bij de invulling van de organisatie bij aanvang gekozen voor het bestuur – directiemodel. In dit model wordt een bestuur gevormd dat beleidsbepalend is. Het bestuur mandateert een directie voor uitvoering en uitvoeringsbesluiten. Het bestuur is gelijktijdig bevoegd gezag,, toezichthouder en werkgever.

Het bestuur- directiemodel biedt de mogelijkheden voor slagvaardig besturen en slagvaardig managen. Als de beleidskaders, waaronder het ondersteuningsplan en de begroting, door het bestuur zijn vastgesteld, kan het bestuur deze in samenwerking met de directie operationaliseren en deze ruim mandateren voor de uitvoering. Met deze constellatie wordt het aantal organen zoveel mogelijk beperkt, wat efficiënt werkt en vergaderdruk beperkt. Het bestuur, en dus alle leden, behoudt alle toezichthoudende bevoegdheden.

Alle bevoegde gezagen maken deel uit van het bestuur en nemen ook allemaal daadwerkelijk deel aan de bestuurlijke besluitvorming. In de eerste periode wil men met elkaar 'hands on' werken aan de nieuwe omvangrijke taak voor het samenwerkingsverband. De opgestelde statuten hebben een en ander geformaliseerd.

Op dit moment voert het bestuur nog zijn taken uit op basis van een toezichthoudend bestuurlijk concept. Het bestuur fungeert zo als intern toezichthouder. In dat kader ziet het bestuur toe op de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden, waarvoor het de directie heeft gemandateerd, en staat het de directie met raad terzijde. Voorstellen voor besluiten als bedoeld in artikel 8 leden 12 en 13 van de statuten (zie bijlage) worden door de directie aan het bestuur voorgelegd voorzien van een schriftelijke toelichting met vermelding van de gevolgen van het beoogde besluit.

6.2 Doorontwikkeling organisatie

Bij de uitvoering van passend onderwijs werkt het bestuur aan een verdere doorontwikkeling van de organisatie op diverse niveaus.

Bestuur en Governance

Het bestuur van het samenwerkingsverband oriënteert zich (voor de periode na de afsluiting van de voorbereidende fase) op een ander

bestuurlijk model. De wens bestaat om na de implementatie van het ondersteuningsplan minder executief te besturen, dus om te kijken naar governance op termijn. Dit impliceert dat het huidige one-tier-model geen stand kan houden. Dit is ook door de bestuursvergadering vrijwel unaniem onderschreven.

Verder is vastgesteld dat bestuurders van een samenwerkingsverband die tevens schoolbestuurder zijn, het belang van het samenwerkingsverband, of het gezamenlijke doel daarvan, niet kunnen nastreven zonder daarbij hun schoolbestuurlijke belang terzijde te schuiven. Deze te vertegenwoordigen belangen kunnen er voor zorgdragen dat een voltallig bestuur meer het karakter krijgt van een parlement. Een samenwerkingsverband en het besturen ervan wordt vooral gekenmerkt door onderlinge afhankelijkheid. Governance moet dan ook gestoeld zijn op transparantie, verantwoording en motivering, integriteit en gelijke behandeling en financiële duidelijkheid. Daarmee wordt het toezichtkader waarmee gewerkt gaat worden zeer belangrijk.

Ten aanzien van bestuurlijke modellen is geconcludeerd dat een raad van toezichtmodel of two-tier voorlopig geen alternatief vormt. Allereerst niet omdat externe toezichthouders zonder enige directe betrokkenheid met de organisatie een dergelijke rol niet goed kunnen vervullen. Daarnaast blijft, gezien de onderlinge afhankelijkheid van de aangesloten besturen, het interne toezicht van wezenlijk belang.

Uiteindelijk is er voor gekozen het raad-van-beheermodel verder te verkennen. Dit is eveneens een one-tier, maar met het belangrijke accent dat de directeur tevens bestuurder is. Deze directeur-bestuurder, de enige partij zonder een schoolbestuurlijk belang, vertegenwoordigt het gezamenlijk belang, het gezamenlijke doel en dus het "eigenaarschap" van het samenwerkingsverband.

Directievoering

Bevoegdheidskaders directeur

De bevoegdheidskaders van de directeur/bestuurder zijn geformuleerd in de geest van Policy Governance. Dit betekent dat met name geformuleerd is wat niet gewenst of niet toegestaan is (zonder instemming van de raad van beheer). Deze bevoegdheidskaders treden in werking bij de start van het raad van beheermodel.

De directeur is er om, binnen die kaders, alle nodig geachte initiatieven te nemen om die beoogde resultaten te bereiken. Dat betekent dat het bestuur toezicht houdt op het realiseren van de beoogde resultaten, en de directeur als gemandateerd/ gedelegeerd bestuurder verantwoordelijk is voor het realiseren van de beoogde resultaten en het in acht nemen van de geldende kaders. De directeur legt periodiek (achteraf) verantwoording af middels een rapportage, die bij goedkeuring de directeur houvast geeft om met zijn/haar interpretatie van de beleidskaders verder te gaan.

Sturen en toezicht houden

Inmiddels is er een concept toezichtkader opgesteld (zie bijlage) dat de leidraad vormt voor zowel de stuurinformatie waarover het management moet kunnen beschikken, als de voor de toezichthouder relevante gegevens. Op basis hiervan en de begrotingscyclus (waarbij voorlopig een schooljaarbegroting wordt aangehouden), wordt een planning & controlecyclus opgesteld en een administratieve organisatie ingericht.

6.3 Medezeggenschap

De Medezeggenschapsraad Personeel (MR-P)

Het samenwerkingsverband heeft twee of meer personeelsleden in dienst en zal daarom een medezeggenschapsraad voor het personeel instellen. Hiertoe zal nog een medezeggenschapsreglement worden opgesteld. De MR-P heeft instemmingrecht op het ondersteuningsplan dat het samenwerkingsverband minimaal eens per vier jaar opstelt.

De OndersteuningsPlanRaad (OPR)

Het samenwerkingsverband heeft een ondersteuningsplanraad ingesteld. De leden van de ondersteuningsplanraad zijn afgevaardigd door de leden van de afzonderlijke medezeggenschapsraden van de afzonderlijke scholen. De OPR kent 12 zetels voor ouders en 12 zetels voor het personeel. Totaal bestaat de OPR uit 24 leden.

De OPR heeft instemmingrecht op het ondersteuningsplan dat het samenwerkingsverband minimaal eens per vier jaar opstelt.

Naast de MR-P en OPR van het samenwerkingsverband heeft iedere MR van een school de adviesbevoegdheid ten aanzien van wijziging en vaststelling van het schoolondersteuningsprofiel van de desbetreffende school. Zoals hierboven geschetst dragen de afzonderlijke MR-en tevens de leden voor de OPR voor. Hiermee weet iedere afzonderlijke MR zich vertegenwoordigd in de OPR.

6.4 Personele gevolgen passend onderwijs

De “Tripartiete overeenkomst personele gevolgen passend onderwijs” beschrijft de inspanningen van de samenwerkingsverbanden en de betrokken besturen als het gaat om het zoveel mogelijk continueren van werkgelegenheid. Deze overeenkomst is afgesloten tussen het ministerie van OCW, de PO- en VO-raad en de bonden.

De tripartiete overeenkomst benoemt de volgende categorieën:

- ambulant begeleiders cluster 3 en 4. Voor dit samenwerkingsverband betreft dit de ambulant begeleiders van de AED en van de Leidse Buitenschool (ASOJ);
- personeel in dienst van regionale expertisecentra (REC's). Dit gaat in de praktijk om het personeel van Commissies van Indicatiestelling (CvI's);
- personeel in dienst van de samenwerkingsverbanden WSNS. Voor ons samenwerkingsverband is dit vertaald naar "bekostigd uit WSNS-middelen". Bij WSNS Duin- en Bollenstreek en WSNS KRV gaat dit om:
  - het personeel van de centrale diensten;
  - de huidige PAB-ers, werkzaam op kosten van WSNS-middelen, in dienst bij ASOJ.
- personeel in reguliere basisscholen dat wordt bekostigd met rugzakmiddelen.

Inmiddels is er zicht op de functies en expertise die binnen het samenwerkingsverband nodig zijn op het gebied van ondersteunings-toewijzing en in de uitvoering van arrangementen.

Om daar zicht op te krijgen zijn de volgende inventarisaties uitgevoerd:

- personeel in dienst huidige samenwerkingsverbanden;
- huidig aantal leerlingen met een meer-handen-in-de-klas beschikking;
- personeel AB en REC's;
- huidig aantal leerlingen met een rugzak;
- personeel aangesteld op de rugzakformatie.

Naast personele "verplichtingen" is het belangrijk dat het samenwerkingsverband beschikt over goede expertise en ervaring. We willen immers niet alleen een beeld van de "verplichtingen" maar ook van de expertise en ervaring die we nodig hebben om een goede start te maken. Afgezet tegen de financiële mogelijkheden van het nieuwe samenwerkingsverband komen we tot de conclusie dat het nieuwe samenwerkingsverband de bovenvermelde personele verplichtingen kan voortzetten en deze bezetting ook nodig heeft om een kwalitatief goede transitie "van oud naar nieuw" te realiseren. Deze inzet is vertaald in de meerjarenbegroting.

6.5 Professionalisering van de professionals

Om van passend onderwijs een succes te maken is de inzet nodig van de professionals die dagelijks met leerlingen werken. Zij zijn tenslotte in de positie om datgene te doen wat nodig is. Het samenwerkingsverband wil dat de professionals zich verder bekwamen in het handelingsgericht arrangeren en de samenwerking tussen de gezins- en onderwijskant bevorderen en ontwikkelen.

De samenwerkingsconstellatie van verschillende professionals tussen de ondersteunings- en de Jeugd- en Gezinsteams en de scholen onderling is nieuw en nog niet eerder op deze wijze ingestoken. Het gaat daarbij niet

alleen om theorie, maar vooral om het vergroten van de (samenwerkings) vaardigheden, praktijkoefening, en het ontwikkelen van benodigde competenties, die het samenwerkingsverband verwacht van scholen en hun medewerkers.

Het trainingsprogramma Hello Monday

Met het programma Hello Monday worden vaardigheden, kennis en attitude ontwikkeld die de basis vormen voor het handelingsgericht arrangeren in de school en binnen de werkeenheden en daarmee voor het vormgeven van een passend aanbod voor elk kind. In het afgelopen jaar is het programma met name ingezet op de implementatie van de route. In 2015/2016 zal vooral worden ingezet op de opbouw van het netwerk.

6.6 De organisatie vanaf 2015/2016

Voor de organisatie van het samenwerkingsverband, zijn directie en scholen betekent dit een proces van herstructurering, fine-tuning, zorgdragen voor doelgerichte professionalisering en het volgen van de persoonlijke ontwikkeling van de diverse personeelsleden. Voor de personeelsleden betekent dit mee-ontwikkelen alsmede de bereidheid om te leren en flexibel te zijn. Het samenwerkingsverband maakt een helder onderscheid op werkzaamheden op de route en werkzaamheden aan de aanbodkant.

Werkzaamheden op de route:

De routebegeleiders:

- De routebegeleiders hebben tot taak scholen en werkeenheden te ondersteunen bij het werk op de route tijdens de implementatiefase van twee jaar zoals coaching en advisering, betrokkenheid bij begeleidingsplannen en het opstellen van OPP's.
- De routebegeleiders ondersteunen en bij de zeer complexe casussen die niet binnen de werkeenheden kunnen worden opgelost.

De onderwijsspecialisten:

- De onderwijsspecialist(en) hebben een onafhankelijke rol bij het handelingsgericht arrangeren en de inhoudelijke voorbereiding van een toelaatbaarheidsverklaring maar ook bij de toeleiding van 'rechtstreekse' instroom naar het S(B)O (met TLV) en bij het gebruik van de observatiefunctie;

Vanuit de aanbodkant:

Onderwijsondersteuners

De inzet van de onderwijsondersteuners binnen de werkeenheden wordt in de huidige situatie geleverd door de Ambulante Educatieve Dienst Leiden (AED) en de ambulante dienst van de Leidse Buitenschool (LBS). Zie onderdeel dekkend netwerk.

7. Samenwerken met gemeenten

Vanuit de centrale overheid is de geldstroom voor de financiering van passend onderwijs verlegd. Globaal uitgedrukt wil de wetgever hiermee de nadruk verleggen van 'genezen' naar voorkomen. In de gezamenlijke paragraaf van de regio Holland Rijnland wordt gesproken over *een beweging maken van achter naar voren*. In het samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek is er vanuit deze redenering voor gekozen om de middelen zoveel mogelijk naar de 'werkvloer' te brengen aan de voorkant van het traject.

Dezelfde constatering, over het tekort aan mogelijkheden en de negatieve gevolgen van slagboomdiagnostiek, is voor de wetgever aanleiding geweest om te komen tot een nieuwe Jeugdwet. De verantwoordelijkheid voor alle zorg voor de jeugd is ondergebracht bij de gemeente (de overheidslaag die het dichtst bij de burger staat). De beweging *van achter naar voren* betekent bij gemeenten *jeugdigen en hun ouders/gezinnen zo snel en licht mogelijk ondersteunen of hulp bieden om het zelf weer aan te kunnen*.

Zowel gemeenten als samenwerkingsverbanden in de regio Holland Rijnland hebben de intentie uitgesproken om samen te willen optrekken in de voorliggende transitie omdat dit voor alle partijen een meerwaarde oplevert. De intenties over en weer zijn uitgewerkt in de al eerder genoemde gemeenschappelijke paragraaf.

7.1 Invulling samenwerking

Op het niveau van Holland Rijnland wordt in een constructieve samenwerking tussen de zeven samenwerkingsverbanden PO en VO en de werkgroep passend onderwijs van de gemeenten gewerkt aan thema's waarin zowel gemeenten als de samenwerkingsverbanden een verantwoordelijkheid hebben. Uitgangspunt van handelen is het beleidsplan Hart voor de Jeugd en de ondersteuningsplannen van de samenwerkingsverbanden. In de genoemde plannen is een gezamenlijke ontwikkelagenda opgenomen waarin de prioriteiten genoemd staan.

7.2 Een gedeelde missie en visie

De kern van zowel de betrokken samenwerkingsverbanden als de betrokken gemeenten is samen te vatten in drie kerntransities in denken en handelen.

- *Van achteren naar voren* met zo min mogelijk bureaucratie.
- *Van curatief naar preventief*, met hulp zodra dat nodig is.
- *Van sectoraal naar integraal*, op basis van gedeelde verantwoordelijkheid.

7.3 De ontwikkelagenda per thema

Afspraken over de samenwerking tussen onderwijs en gemeenten worden vastgelegd in een ontwikkelagenda.

De ontwikkelagenda wordt vastgesteld in het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) tussen schoolbesturen en gemeenten.

Onderstaande thema's maken onderdeel uit van de ontwikkelagenda.

Onderwijs en jeugdhulp

Jeugd- en gezinsteams

Met de komst van passend onderwijs en de transitie jeugdzorg is op hoofdlijnen tussen de gemeenten en het samenwerkingsverband overeenstemming bereikt wat de verbinding tussen onderwijs en de jeugd- en gezinsteams (JGT) betreft, waaronder de toewijzing van ondersteuning en jeugdhulp.

Vanuit een JGT heeft iedere school een vaste contactpersoon. Deze jeugd- en gezinswerker maakt binnen de school onderdeel uit van het ondersteuningsteam. Het samenwerkingsverband is partner bij dit proces.

Integrale ondersteuning onderwijs-zorg

Met ingang van 1 januari 2015 wordt de jeugdwet uitgevoerd door de gemeenten. Leerlingen en jongeren hebben soms, naast zware onderwijszorg, ook behandeling en begeleiding nodig.

De samenwerkingsverbanden PO en VO hebben in samenwerking met de gemeentelijke werkgroep Passend Onderwijs gezocht naar kaders voor de afstemming tussen onderwijs en jeugdhulp.

Er zijn ontwikkelgesprekken gevoerd om de onderwijs- en zorgbehoefte van leerlingen met een complexe ondersteuningsvraag in kaart te brengen.

De resultaten hiervan vormen de input voor beleid om vanuit Passend Onderwijs en de nieuwe jeugdwet tot passende onderwijs-zorg-arrangementen te komen.

Voorkomen van thuiszitten

In samenwerking met het regionaal bureau leerplicht (RBL) is de 'Handreiking verzuim en voorkomen van thuiszitten' vastgesteld. Deze wordt gebruikt door zowel scholen als door het (RBL).

Onderdeel hiervan vormen de maandelijkse afstemmingsgesprekken per samenwerkingsverband en het RBL over de overzichten van de samenwerkingsverbanden en het RBL (thuiszitters, dreigend thuiszitten en kinderen met een ontheffing).

Er is een duidelijke relatie met de integrale ondersteuning onderwijs-zorg.

Dyslexiezorg

Met ingang van 1 januari 2015 wordt de diagnose en behandeling van ernstige, enkelvoudige dyslexie (EED-zorg) bekostigd door de gemeenten. In samenwerking met de gemeenten en betrokken samenwerkingsverbanden binnen de regio Holland Rijnland, is er een werkwijze vastgesteld. Deze werkwijze staat beschreven in het document 'Signalering, diagnostiek en behandeling van EED in de regio Holland Rijnland', dat te downloaden is op de websites van alle betrokken samenwerkingsverbanden en gemeenten.

Onderwijshuisvesting

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting van het primair onderwijs en het speciaal (basis)onderwijs. Het samenwerkingsverband is gehouden passend onderwijs voor alle leerlingen te realiseren. Dat kan binnen de regio zijn, maar ook daarbuiten.

Leerlingenvervoer

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het leerlingenvervoer. De Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) heeft hiervoor een modelverordening opgesteld. De regeling moet erin voorzien dat het vervoer plaatsvindt op een wijze die voor de leerling passend is. Aanspraak op een vergoeding ontstaat pas boven een bepaalde afstand (maximaal 6 km). Individueel kunnen gemeenten van deze grens afwijken.

Leerlingen die niet het so bezoeken maar wel zijn aangewezen op een ondersteuningsarrangement, vallen er buiten. Dat geldt ook voor leerlingen die aangewezen zijn op de dagbehandeling van de GGZ of daghulp van Cardea elders. Een ander aspect is het begrip "dichtstbijzijnde school". Het samenwerkingsverband moet sommige leerlingen voor so verwijzen naar een andere regio. Ook komt het voor, dat er een passende school is in het samenwerkingsverband, maar dat ouders een andere school prefereren, omdat deze dichterbij ligt. Dit zijn knelpunten.

Overgang voorschoolse voorzieningen-primair onderwijs

Voor bijna alle leerlingen is de overstap van een voorschoolse voorziening (peuterspeelzaal, kinderdagverblijf, etc.) naar de basisschool een ingrijpende gebeurtenis. De meeste leerlingen zijn prima in staat om deze overstap naar de basisschool goed te maken. Echter, voor leerlingen die in de voorschoolse periode al veel ondersteuning nodig hebben is het van belang dat de ondersteuning wordt gecontinueerd als ze naar de basisschool gaan.

8. Bijlagen

01. Begroting 2015-2016
02. Jaarontwikkelplan (JOP)
03. Overzicht deelnemende scholen en besturen
04. Afkortingen
05. Concept toezichtkader
06. Notitie basisondersteuning
07. Scenario voor ondersteuningstoewijzing
08. Organisatie van schoolnabije ondersteuning
09. Expertise, kennis en vaardigheden in de school om handelingsgericht te kunnen arrangeren
10. Competentieprofiel onderwijsspecialist
11. Competentieprofiel routebegeleider
12. Taakprofiel onderwijsondersteuner
13. gemeenschappelijke paragraaf onderwijs en gemeenten
14. Handreiking schoolverzuim en voorkomen van thuiszitten
15. Statuten Stichting samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek
16. Managementstatuut
17. Medezeggenschapsreglement
18. Medezeggenschapsstatuut
19. Procedure toelaatbaarheidsverklaring
20. Handreiking aanvraag toelaatbaarheidsverklaring
21. Reglement toelaatbaarheidscommissie
22. Zorgplicht: tekst en stroomschema
23. Instemming ondersteuningsplanraad

Contactgegevens Samenwerkingsverband

Samenwerkingsverband Primair Onderwijs Duin- en Bollenstreek
Grachtweg 28
Postbus 411
2160 AK Lisse
Telefoon 0252 431575
www.swv-db.nl